

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:  
Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:  
1-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,  
minden következőnél 16 fillér.

Nyílttér petit sora 40 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság.  
József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, december 3.

Mai számunk főbb közlömenyei:

- Fordulat a válságban?
- Damjanich Jánosné temetése.
- Az inzultált bolgár király.
- Megtámadott urinők.
- Fordulat a milliós végrendelet ügyében.
- A helyi szerzők szakszervezete.
- A becsületes megtaláló.
- Leánykereskedéssel vádolt írónő.
- Lujza hercegnő panaszkodik.
- Védik a ciankális főhadnagyot.
- Tarkaságok.

## Ciankális politika.

Arad, december 2

Ugy látszik, Bécsben még nem fogyott el a gyógyszer képét viselő méreg, még nem járt le annak a módszernek ideje, hogy az önző cél akadályait egyszerűen és orv módon el kell tenni láb alól. Hofrichter főhadnagy már a fogházban ül, de a példája urrá lett az osztrák politikában, főképp a bécsi ujságokban, amelyek most mind gyógyszereket kínálnak a magyar helyzetnek válságos nyavalyája ellen.

Ez a gyógyszer: a ciankáli. Megsemmisíteni azokat, akik egyedül alkalmasak arra, hogy velük a korona alkotmányos kibontakozást csináljon. Befeketíteni, gyanuval kenni, elkedvetleníteni azokat, akik eddig is csak áldozattal, ráfogásokat és népszerű-

lenséget tűrve, vállalkoznak a kibontakozásra. Ha ezeket lehetetlenné tették, ha már ezek és az uralkodó közé sikerült kerítést vonni: akkor jöjjön az erőszakos, az alkotmánytalan, a parlamenttellen, szuronyok hátvédével dolgozó kormányzás, amelyben odaátról olyan szívesen gyönyörködnek.

„A magyar zsarolók”, — ezzel a Vaterland a magyar kormányt illeti, a miért az felmentését sürgeti. Hasonlóan ír a Reichspost, a mely „erősebb férfiakat” követel. Szóval, minden törekvés abban egyesül, hogy a koronának kedvét az alkotmányos kibontakozás utolsó kísérletétől elvegyék.

Lehetne arról beszélni, hogy kik a zsarolók. Nem inkább azt az eljárást lehetne-e ezzel a szóval jellemezni, a mely kicsikarta a függetlenségi párt elszakadt részéből: az önálló bank terminushoz kötött követelésétől való lemondást, a pártból való kilépést, a mely apróra igyekszik kipréselni Andrássyból a katonai követelések elejtését, Wekerlétől a készfizetések életbeléptetésétől való eltekintést, hogy akkor — ha esetleg ez csakugyan megtörténne, — amikor a magyar politikusok a béke, a nyugodt kormányzás, az alkotmányos élet zavartalansága érdekében minden áldozatot meghoztak, mindent odaadtak, akkor Bécsben azt mondják: „Eh, — mi

mégis inkább darabontul akarunk kormányozni!”

Lehet, hogy ez nem zsarolás, de az bizonyos, hogy bécsi rendszer. Deák Ferenc óta néhányszor megbozulta magát ez a taktika, s mégis újra visszatér, mint az osztrák politikai bölcseségnek fantómja, beteges álma. S jellemző, hogy amikor a maguk politikájának dolgait se tudják erőszakkal rendbehozni, akkor újra meg újra kéjelegni szeretnek a gondolatban, hogy milyen szép dolog lesz a magyarok között „erős kézzel” rendet csinálni.

S ehhez kell az utban állókat, azokat, akik a király előtt állanak, ciankálival megégetni; az ő szándékaikat sunyi, ostoba és lehetetlen vádakkal illetni. Lehet, hogy ez sikerül. De az a méreg, amely ezt meghusitja, beteggé teszi, talán kivégzi az utolsó gondolatot, amely ideát az Ausztriával való békés együttélésért élt. Ha nem látunk semmi igaz, őszinte szándékot arra, hogy a kibontakozásnak megadott módját Bécsben elfogadják, akkor csakugyan az engesztelhetetlen gyűlölet kell, hogy a magyar politikát kormányozza, irányítsa; akkor némuljon el a józan engedékenység, a higgadt békevágás és a ciankális bécsi politikára feleljen a magyar elkeseredettség, az energikus hadüzenet.

## A kenyérmezei hős.

Írta: Szomaházy István.

Ipoly ötödfelés jambusokban írt tragédiákat, de mivel manapság már nem nagyon lehet megélni az ötödfelés jambusokból, Ipoly úgy élt, mint a sivatag oroszánja: többnyire az alkonyat leszálltával távozott hazulról, hogy mindennapi zsákmányát megszerezze. Alkonyatkor ugyanis emelt fővel haladhatott végig az előszobán, mert a nagyságos asszony, akinek ő csak szerény albérijője volt, ilyenkor az élénkebb kávéházakban oszonnázott terézvárosi nővéreivel. A szegény költő ebben az időben járta végig a redakciókat és az irodalmi köröket, hogy egy sereg szerkesztővel, színházi igazgatóval és kiadóhivatali zsarnokkal értekezzen. Honnan szerezte meg Ipoly azt a két forintot, amire átlag egy-egy nap szüksége volt, miből vacsorált, miből szivarozott, miből fedezte tekintélyes kapuciner költségeit: minderre csak a jó Isten tudna feleletet adni, aki a vesékbe és a zsebekbe lát. Annyi bizonyos, hogy Ipoly minden áldott napon egyetlen krajcárnyi ingó vagyon nélkül tért haza külvárosi hónapos szobájába és mindazonáltal jó egészségben érte meg születésének huszonnyolcadik évfordulóját. A két forint mindig csak előkerült valahonnan és Ipoly ágyába térvé, nem egyszer sóhajtott föl megnyugodva:

— Istennek hála, mégis csak szépen föllendültek az irodalmi viszonyok!

Olvasóimnak, akik az irodalmi machinációkban jártasak, nem kell bővebben magyarázgatnom, hogy Ipoly egy májusi napon ko-

nyol szerelemre gyuladt. Nem tudom, vajjon egy szőke leány, vagy barna asszony volt-e, aki az Ipoly lángoló szívét szerelemre lobbanította, de annyi bizonyos, hogy a tragédiák komor költője ez alkalommal sutba lökte az ötödfelés jambusokat s oly vidáman, annyi hévvel gyártotta az ölelkező rimeket, hogy a legpajzánabb alanyi költők is szégyenkezve visszavonultak a versenytől. Ipoly ekkor megmutatta, hogy becsületes lélek; mikor a kiadó k hitvány földi honoráriummal akarták megjutalmazni a szerelmes verseit, önrzetiesen hártotta el magától a csábító mammont, így szólván.

— Pénzt fogadjak el azért, mert az én bájos Laisomat szeretem, s mert meg is írom, hogy Lais a föld legédesebb teremtménye? Hát a pacsiért megfizetik, amiért a levegőben énekel? Soha uram, ertse meg, soha!...

Lais nem Laisnak hívták a polgári életben, de mivel Ipoly még antik szellemben költött, féltékenyen ragaszkodott ahhoz a hagyományhoz, hogy a szerelmese római keresztnevet visaljen az alanyi költeményeiben.

Lais egy délután fehér kávé ivott az erősbettéri kioszkban, Ipoly pedig langyos tejjel csillapította olthatatlan szomjuságát. Sok ideig beszélgettek a negyedik dimenzióról, a dekadens irodalmi mozgalmakról, az új francia akadémikusokról, miközben Ipoly — boldogsággal szívében — így szólott utokban a lelke mélyén:

— Hiába, nincs szebb dolog a flirtelésnél! Mikor estefelé elváltak egymástól, Lais így szólott, az Ipoly meleg szemébe tekintve:

— Ha eljön esütörtökön a pécsi vincellérek majálisára, magával fogom táncolni a második négyest...

Ipoly boldogan tért nyugalomra, de éjfél-tájban ijedten fölriadt; egy aggasztó kérdés ötlött az eszébe, amelyre boldogságában mindaddig nem gondolt. Honnan veszi a pénzt a csütörtöki kiránduláshoz? Ipoly már napok óta veszedelmesen távolodott az amerikai vasutkályoktól s embonpontos vizes zsemlyékből tengette világi életét. Ipoly a villám gyorsaságával szaladt végig elméjében irodalmi ismerősei seregén; de még tréfának is különösnek tetszett előtte az a gondolat, hogy a fiuktól tíz forintot kaphasson. Jó Isten, kinek van manapság tíz forintja? Ipoly szomorúan dugta be fejét a puha vánkosokba és így sóhajtott, könnyezve az éjszakában:

— A hitvány földi mammom fogja meggátolni, hogy Laisal táncolhassam a második négyest...

A nagy pszichológusok azonban régidők előtt kiderítették, hogy a súlyos veszedelmek fölöttébb megnövelik az energiát! An férfiak bátorságát. Ipoly, mikor reggel a fényes kamgárn kabátját magára vette, egyszerre megbőkte a homlokát.

— Teringtét, — mondta — ki akadályozhat meg abban, hogy még egyszer szerencsét próbáljak? El fogok menni Reinboldt urhoz, az Első Magyar Pécéhez, — hátha megkönyörül a nyomorúságomon!

Reinboldt ur tizenhárompróbás uzsorás volt, aki oszmaszegeket, mozsárágyukat, himés és női kapcsokat, koporsókat és patent dugó-

## Fordulat a válságban?

Wekerle Bécsben maradt. — Fuziós hírek.

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma kihallgatáson volt a királynál és kérte a kormány felmentését. A kihallgatás jelentőségére következtethetni abból is, hogy a miniszterelnök a király kívánságára Bécsben maradt és valószínűleg már holnap újból audienciára megy, valamint abból, hogy a király ma kihallgatáson fogadta Zichy Aladár grófot is. holnapra pedig *Andrássyt* rendelte fel Bécsbe.

A hármass kihallgatáshoz politikai körökben különféle kommentárokat fűznek. A délutáni órákban a kormány gyors felmentését bizonyosra vették, míg este a kormányhoz közel álló körökből is optimisztikus hírek érkeztek. Egyes jelentések szerint Wekerle új program alapján tervezi a kibontakozást, még pedig úgy, hogy a hatvanhetes pártokból és a Kossuth-pártból fuzió útján egy új nagy kormánypart jönne létre, mely új programmal lépne a választók elé.

A politika mai eseményeiről itt következnek jelentéseink:

### Wekerle kihallgatása.

Wekerle miniszterelnök ma reggel 6 óra 20 perckor *Bárczy István* titkár kíséretében Bécsbe érkezett és a Magyar Házba szállt. Dél előtt *Vértessy* államtitkárral és *Bárczy* titkárral folyó ügyeket intézett el. Fél 11 órakor a külügyminiszteriumba hajtatott, ahol *Aehrenthal* külügyminiszterrel egy óra hosszat tanácskozott. Majd *Pléner* bárót, a közös számszék elnökét látogatta meg, akivel szintén hosszasan tárgyalt. Háromnegyed egy órakor a Burgba hajtatott, ahol pontban 1 órakor jelent meg kihallgatáson a királynál.

Wekerle kihallgatása egy órától háromnegyed kettőig tartott. Kihallgatása után a miniszterelnök visszatért a Magyar Házba. Az audiencián Wekerle a tegnapi minisztertanács határozata értelmében kérte a felséget, hogy abban az esetben, ha a kormány előterjesztett programját nem fogadja el, minél előbb mentse fel a kabinetet. A király a kérelmet tudomásul vette és aképen intézkedett, hogy Wekerle továbbra is Bécsben maradjon. Döntés ma nem történt; Wekerle egyelőre Bécsben marad és holnap ismét kihallgatásra megy a királyhoz.

Wekerle audienciája után három órakor a király *Zichy Aladár* gróf személye körüli minisztert is fogadta kihallgatáson. *Zichy* ma délután érkezett Bécsbe és mindjárt megérkezése után tanácskozott Wekerlével.

### Dönt a király?

Bécsből jelentik: Wekerle kihallgatásának eredményéről kétféle verzió kering. Az osztrák politikai körök általában — a keresztényszocialisták kivételével — azt hangoztatják, hogy a király most sem fogja felmenteni a kormányt és így a mai kihallgatás sem járt eredménnyel. Szerintük a király még egy kísérletet akar tenni, hogy mielőtt más irányban döntene, nem lehetne-e a Wekerle kormányral megoldani a válságot. Ezzel szemben magyar körökből kiszivárgott hírek Wekerle mai kihallgatásának igen nagy jelentőséget tulajdonítanak. A király — e hírek szerint — ugyan ma még nem döntött a kormány felmentése fölött, de néhány nap múlva mindenesetre meglesz az új kabinet. A parlament egybehívásának és a költségvetési provizórium beterjesztésének oly időben kell bekövetkezni, hogy az országgyűlés még tárgyalhassa az utóbbit. Wekerle ezt kifejtette a király előtt és a felség most gyors tempóban meg fog hívni több kabinetet kívül álló politikust, köztük talán *Justh Gyulát* is, azonban az udvar felfogása szerint a *Justh-párttal* való megoldás igen valószínűtlen, mert *Justh* radikális programja elé a király még nagyobb akadályokat gördítene, mint Wekerléék programja elé. Ma leginkább egy par-

lamenten kívüli kormányra lehet számítani és mindjában előtérbe lép egy *Khuen-Hédervary* kormány kinevezése.

Az alkotmányparti M. H. értesülése szerint *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter ma meghívást kapott a királyhoz. *Andrássy* ma délután Bécsbe utazott és holnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

### Új pártalakulás?

— *Justhék* harcot hirdetnek. —

A függetlenségi és 48-as *Justh-pártban* ma este élénk érdeklődéssel tárgyalták a bécsi eseményeket. A párt nagy többségének véleménye és értesülése szerint a helyzet a következő:

A kormány deferálva a korona álláspontjának, úgy a katonai kérdésekben, mint más irányban lemondott eddigi követeléseiről és így Wekerle mai audienciája nem a kormány felmentésének megsürgetése érdekében, hanem az újra való megbízás előkészítésében tárgyalt. Az új kibontakozási program abban áll, hogy a most kooperáló pártok a létező pártkeretek megszüntetésével egy egységes többséget alakítanak, némelyek szerint *Kossuth Ferenc*, mások szerint *Andrássy Gyula* gróf vezetése alatt és ezzel eloszlatnák azt az aggályt, amelyet legfelsőbb helyen a különböző pártok együttműködésének sikere iránt táplálnak. Az alakulandó új párt, melyre az új kabinet támaszkodnék, új programmal állana az ország elé és amennyiben a parlamentben eredményeket elérni nem tudna, új választásokat provokálna. Az egyetlen pontja a programnak, melynél még nincs egyetértés, a választói reform, minthogy a pluralitással az új választásokba menni a *Kossuth-párt* nem akar.

A függetlenségi- és 48-as pártban e híreket sokan igen komolyan tárgyalták, némelyek azonban nem tu-

huzókat szokott adni ama kiskorú milliósoknak, akik segítségért hozzá fordultak. Mikor *Reinboldt* ur, aki ép az ebédnél ült, az alázatos poétát meglátta, vidáman tárta szét a karjait:

— Ohó, mondta. — hiszen ez *Ipoly* ur, a kiváló tragikus költő! Mily szerencse szegény házamra, mily szerencse! Tegye magát kényelembe és mondja meg gyorsan, hogy mi újság odafenn *Olimpuson*?

— Köszönöm kérdését, felelte *Ipoly*, — az istenek mindannyian jól vannak. Nem is erről van szó, hanem egy szerény kérésről, amelylyel becses színe elé járulok... Azt hiszem... úgy vélem... ha jól tudom...

*Reinboldt* ur egy üres poharat kapott elő és színültig megtöltötte aransárga, csillogó somlyói borral. Aztán koccintván a dadogó poétával, ekként szólott:

— Minek ez a sok hiábavaló bevezetés? A kérése már előre is teljesítve van... Nem kérhet olyat, amit meg ne tennék... azaz mégis... egyetlen egy dolgot kivéve...

— És mi az az egy?

— Ha pénzt vagy anyagi támogatást kérésemnél, fiacskám... Minden kérésem vakon teljesítve van, kivéve azt az egyet, ha pénzt akarnál...

*Ipoly* szomorúan horgasztotta le a fejét.

— Pedig éppen némi pénzre van szükségem... Azt hittem... úgy gondoltam...

— Pénz, fiacskám, talán nincsen is már a világon, legalább én már sok idők óta nem látam... Egyébként mit tudnál felajánlani biztosítékul, hogy a tartozásodat megfizeted?

*Ipoly* szomorú pillantást vetett a kopott kamgárn öltözetre, majd kétségbeesetten kotrászni kezdett a zsebében. És szomorúan, reménytelenül dadogta:

— Itt egy zsebkés... egy pénzes tárcsa... egy köteg *Wertheim-kulcs*... Vagy ha esetleg egy szerelmes költeményt akar, azzal is készségesen szolgálnék...

*Reinboldt* fitymálva intett:

— A szerelmes versek ma már mitsem érnek, fiacskám... *Valarui arany*... vagy ékkő... ezen még lehetne gondolkodni...

— De hiszen tudja, hogy becsületes ember vagyok... A szavamat kötöm le, hogy a tartozásomat becsülettel megfizetem.

*Reinboldt* ur újabb pohár somlyóit öntött az *Ipoly* poharába, majd nevetve mondta:

— A becsület fenséges dolog, de a becsületet nem fogadjuk el zálogba...

*Ipoly*, aki pár percig kétségbeesetten töprengött, most egyszerre nagyot ütött a térdére:

— Hallja csak, szólott izgatottan, — volna még valamim, amit zálogképpen felajánlhatnék...

— Mid volna, fiacskám?

— Zálogba adnám önnek a kenyérmezei hőst, ha tíz forintot kölcsönözne...

*Reinboldt* ur hangosan föl kacagott.

— Mi a sárga ördögöt adnád zálogba? kiáltotta kedélyesen. — A kenyérmezei hőst? Hát az miféle szerzet fiacskám?...

*Ipoly* átvette egyik térdét a másikon és nemes egyszerűséggel így szólott:

— A kenyérmezei hős a jövődő tragé-

diam főalakja, amely biztosan megnyeri a *Teleki-pályázat* száz aranyát, ha október 30-ig elkészítem... *Heinrich Gusztáv* ur 6 nagysága, aki a *Teleki-pályázat*okat bírálni szokta, okvetlenül sirni fog örömeiben, ha ezt a tragédiát elolvassa. Ha akarja, zálogba adom önnek a kenyérmezei hős témáját csekély tíz forintos kölcsönösszegért... *Becsület*szavamra megígérem önnek, hogy a tragédiát csak akkor írom meg, ha a témát tisztességgel kiváltottam öntől...

*Reinboldt* ur *földoklasi* rohamokba tört ki és az asztmatikus ember göresös kacagásával hadonászott össze-vissza a levegőben.

— Jaj, fiacskám, kiáltotta, ne beszélj, ne szólj többet, mert megfuladek... A témát adod zálogba, a kenyérmezei hős témáját... És erre adjak neked tíz forintot az *Osztrák-Magyar Bank* papírpénzében? ... Jó, jó, ne szólj többet... tizenöt forintot adok, mert annyira megnevettettél. De azt mondom, hogy becsülettel kiválsd a kenyérmezei hőst, mert bizony Isten becsáron alul fecserlem el, ha a határidőre ki nem váltod...

Igy kapta meg *Ipoly* a tizenöt forintot és így táncolta *Laissal* a második négyest a péceli vincellérek majálisán... *Ipoly* gyönyörű mellecsokrot és félkiló *Kugler-bonbont* vitt *Laisnak*, s amikor másnap reggel visszatért a fővárosba, még lefekvés előtt öt vidám dalt költött, ezzel a fenhéjazó címmel; A szerelmea *Lais* dalaiból.

*Ipoly* azonban, mint a nyájas olvasó jól sejti — nem váltotta ki a kenyérmezei hőst,

lajdonítottak nekik nagyobb jelentőséget. Mindenesetre megegyeztek abban, hogy a kormány ellen a legerélyesebben felveszik a küzdelmet, ha ilyen programmal jönne.

### Justh-Lukács-kormány?

A B. H. ma vezetőhelyen többek között ezt írja:

A király vissza fog térni a Lukács-Justh féle kísérlethez. Ő felsége föl hívja magához Lukács Lászlót s megbizva a kormányalakítás föladataival. És mi biztosra vesszük, hogy a Lukács-kormány — a Justh-párt segítségével — létre fog jönni. Tudnivaló, hogy az összeköttetés Lukács László és Justhék között, mondhatni, egy pillanatra sem szakadt meg. Állandó tárgyalás folyt s a teljes megegyezés nem lesz nehéz. Lukács lesz a miniszterelnök és a pénzügyminiszter. Csak a belügyi tárcára nézve vannak még differenciák. Lukács a kedvelt emberét: Héderváry Károly grófot szeretné beültetni a belü ymniszteri székbe; Justhék ellenben Holló Lajost jelölik. A megegyezés alighanem Serényi Béla gróf személyében fog megtörténni, akit azonban másfelől földmívelési tárcára vettek kombinációba. A többi miniszteri tárcát, államtitkárságot, főispánságot stb., a Justh párt ambiciózus tagjai között osztanák szét. A vállalkozás legfőbb jelszava volna: végrehajtjuk a paktumot. A másik jelszót a liberálisizmus szolgáltatná. A program pedig a következő:

1. Általános (titkos?) egyenlő szavazati jog.
2. Függetlenségi kormány.
3. A bank kérdésében deklaráció, a melylyel az új kormány kijelentené, hogy a közös banknak három évre szóló provizoriumot ad s ez alatt az idő alatt előkészületeket tesz az önálló bank felállítására nézve. A kormány számít a Justh-párt, a balpárt, továbbá a nemzetiségek és a horvátok támogatására. A Justh pártból ugyan ki fog vonulni egy csomó képviselő (Thaly Ferenc, Rátkay, Gaál Gaszton, Eitner, Balogh Mihály, Szemeré Huba stb.), de ezeket pótolni fogják a belépők a különböző pártokból. A hadsereg kérdésében a Lukács-Justh-kormány nem formulázna magyar nemzeti követelményt.

Ime, egy megbízható információ tükrében a leendő kormánynek a képe, a melynek megalakulása most már valószínű is lehet. A krónika teljessége kedvéért meg kell említenünk, hogy a Justh párt részéről némelyek tapogatóztak a Kossuth-párt egyes tagjainál, hogy vaj-

mert az alanyi viszonyok mostohasága állandóan meggátolta őt abban a szerencsében, hogy tizenöt forintot a magáénak mondhasson. Laís utóbb egy pisze skatulyagyárosért hűtlenül cserbenhagyta a szegény Ipolyt, aki ismét csak súlyos gondok árán szerezhette meg a mindennapi két forintját. A maliciózus sors egy napon megint összehozta a boldogtalan költőt az első magyar piócával, ki szigorúan összeráncolta a szemöldökét.

— Hé, fiatal ur, mondta neki szárazon a kenyérmezei hős ott penészedik a nyakamon . . .

— Adja ki a témát, szólott Ipoly, — akkor megírom és megnyerem a száz aranyat. . . A száz aranyból könnyű szerrel kifizetem önnek a kenyérmezei hős tőkét és kamatait . . .

Reinboldt ur azonban nem adta ki pénz nélkül a kenyérmezei hóst s Ipoly kevésbé tökéletes tragédiákkal pályázott a Teleki-díj száz aranyáért. A díjat nem kapta meg, de Reinboldt ur sem kapta meg a tizenöt forintját. A kenyérmezei hős időközben megöregedett, hosszú, fehér szakállt eresztett, a lábai megroskadtak, a dereka megroppant, de még mindig ott várakozik a megírásra az uzsorás királyutoai lakásán. Reinboldt ur most áruba akarja bocsátani a témát s e végből körlevélben értesítette az összes alanyi és drámai költőket, — de ugyan ki vesz meg egy agg kenyérmezei hóst, aki már csak mangkóra támaszkodva tudna hadba szállani a török tábor véghetetlen óceánja ellen? . . .

jon támogatnák-e ők „a függetlenségi kormányt,“ Lukács Lászlóval az élén?

— És mi lesz a bankkal? — ez volt a vizionzott kérdés.

— Azt elkészítjük három év múlva. Erre nézve fölhatalmazást kap a kormány egy deklarációra.

— Az ilyen deklaráció, — így szólt az ellenvetés — egy hajítófát sem ér. Mert három év múlva a mór megtette a kötelességét és kidobatik a kormányból, hogy a lába sem éri a földet. Nos és mi lesz a katonai kérdéssel?

— Mi nem kérünk vívmányokat, mi csak a gazdasági függetlenségre törekszünk.

— És milyen lesz a választási reform?

— A függetlenségi párt mindig hirdette az általános, titkos, egyenlő választói jogot: azt fogjuk megvalósítani, a liberálisizmusnak és a demokráciának megfelelően.

— Nohát, — felelték a Kossuth-pártiak — mi az ilyen nemzetietlen program számára, bécsi politikának vitelére, a nemzetiségek kedvére való választói jog megvalósítására nem vagyunk kaphatók. És nem ülünk föl Lukács Lászlónak, hogy ő fogja nekünk előkészíteni az önálló nemzeti bankot. Kossuthot és Apponyit el nem hagyjuk és a függetlenségi párt becsületes programját el nem ejtjük. A legelé- sebb ellenzék leszünk veletek szemben.

Ilyen beszélgetésről számoltak be a mai nap során.

A keresztényszocialista Reichspost így ír: Legfőbb ideje, hogy erősebb, igazi megoldásra képes ember következzen. Minden jel Lukács Lászlóra mutat és fel lehet tennünk, hogy mögötte már kormányképes többség áll. Valószínű, hogy még csak a képviselőház felosztásához sem fog folyamodni és képes lesz az állami szükségleteket és a választóreformot biztosítani.

### Barabás Béla nyilatkozata.

— Nem adunk indemnítást! —

Barabás Béla képviselő ma a B t ben Elmélkedés címmel vezércikket írt, amelyben többek között ezt mondja:

December másodikán Ausztriának örömnapja, de nekünk magyaroknak ez a nap szomorú. Amott Bécsnek császárvárosában ma ünnepelték I. Ferenc József trónra lépésének 61 ik évfordulóját, nálunk pedig Budapesten özv. Damjanich Jánosét — temették. A kifürkészhetetlen véletlen ugyanazon egy napra teszi a két eseményt. Ausztria örömét, Magyarország bánatát. Megdöbbenés e találkozás. A sorsnak keze kíméletlen ridegességgel mutat vissza egy fájdalmas multnak keserű emlékeire és mutat egyik vértanunk özvegyének koporsójára. Ez a véletlen találkozás gondolkozóba ejti az embert s egymás után tárja fel lelki szemünk előtt az összefüggő eseményeket, amelyeknek leszűrődésén keresztül eljutunk és megdöbbenünk egy rideg valóság előtt, hogy a mi magyar alkotmányunk ma is csak papíros, jogaitok csak üres ábrándképek, nemzeti törekvéseink hiu vágyak, szárnyafosztott remények. És ez a rideg valóság ott borong ma minden jóra való magyar ember lelkében. Mert mi a különbség az akkori szomorú események és a mostani felfordult állapotok között? Akkor fegyverrel fosztottak meg alkotmányunktól, durva erőszakkal akadályoztattak meg bennünket, hogy azzal éljünk. Ma pedig, a sok szenvedéssel, eszszel és türelemmel visszaszerzett alkotmányunk meg van, az a mienk, élhetünk is vele, de nem úgy és nem oly mértékben, amiként azt a nemzet kívánja és akarja. Most a nemzet millióinak alkotmányos akaratával szemben — farkasszemet mereszt az alkotmányos királyi akarat. A magyar kormány helyzete ma már a legkellemetlenebb, az ország erkölcsi és anyagi érdekei kockán forognak, a közállapotok türethetetlenek, a valóság elposványosodott s a becsületes kibontakozás lehetőségei belevesznek az üres pletykák, szövevényes intrikák s az udvari nagyképűsködések tarkaságaiba.

S mindezek tetejébe jelentkezik s a magyar képviselőlet ajtaján kopogtat erősen az az alkotmányos királyi akarat, hogy a kormány sürgősen terjessze elő, az országgyűlés pedig sürgősen szavazzon meg néhány hónapi indem-

nítást. Hát még mi nem kéne?! A mostani kormánynak nincs szüksége arra, mert az, a tapasztaltak után helyén már nem maradhat, annak távoznia kell, akár akarna maradni, akár nem. De lelkem mélyéből meg vagyok győződve, hogy ez a kormány nem akar maradni. És pedig azért nem, mert minden jóra való igyekezetük és becsületes törekvésük dacára nem sikerült a királyt arról meggyőzni, hogy a nemzetnek joga van a gazdasági önállóság és a politikai függetlenség útján csak legalább néhány lépést előretenni.

A mai kormány nem cselekednék helyesen, ha se kint, se bent állapotában s ebben a bosszantó politikai helyzetben az indemnitás kérését még csak meg is kísérelné.

### Bécsi fenyegetések.

Bécsi keresztényszocialista részről és a trónörökös körében erősen dolgoznak Lukács László kihallgatásának kieszközlésén és a Wekerle-kormány megbuktatásán. A trónörökös-höz közel álló Vaterland című lap ma „Magyar zsarolók“ címmel, feltűnő helyen többek közt e perfid sorokat írja:

„A magyar zsarolók az uralkodóhoz intézett fenyegetéssel léptek ma a nyilvánosság elé. Ez szemtelenség dolgában mindazt felülmulja, amit a magyar urak eddig tettek. Azt mondják, hogy a magyar kormány abban az esetben, ha az uralkodó nem menti fel és az ex-lex állapot bekövetkezik, január elsejétől kezdve a közös kiadásokhoz való kvótászerű hozzájárulást nem fogja kiutalványozni. Nekünk csak örömlőnkre szolgál, hogy a „magyar hódolatot és tojaitást“ ebben a szemtelenségben látjuk. Majd gondoskodunk arról, hogy ez az újabb piszkos fenyegetés is hatástalanul maradjon. Megismertük Andrássy és Kossuth urakat és nem félünk tőlük.“

### A képviselőház összehívása?

Több fővárosi lap arról adott hírt, hogy Gaál Sándor, a képviselőház elnöke már a közeli napokban összehívja a Házat. Erre vonatkozólag ma félhivatalosan ezeket jelentik:

Gaál Sándor, a képviselőház elnöke ma nálá járt képviselőknek kijelentette, hogy a lapok azon híre, hogy ő a képviselőházat legközelebb összehívja, valótlan. Semmi intézkedés erre vonatkozólag nem történt.

## VÁROS ÉS MEGYE

A decemberi város közgyűlés folytatolagos sorrendje: A tanács előterjesztése a közgyűlésnek a Szele-féle teleknek kisajátítás útján való megszerzése tárgyában hozott határozata felett megjelölt névszerinti szavazás iránt. A tanácsnak jelentése Mihály utcai állami elemi iskolául felmerült több munkák tárgyában. A tanács beterjeszti a Schultz Lajossal boltbárlot iránt megkötött szerződést jóváhagyás végett. A magyar automobil részv. társaság kérelmére további két 856—1600 holdas területnek ingyenes átengedése iránt. A tanács beterjeszti a város részére szükséges kenyér, fertőtlenítő szerek, üvegezési s bádigos munkák, kefekötő munkák, tölgy-, fenyőfa festék és vasárak valamint világítási, cement és mész anyagoknak szállítása iránt megtartott árlejtés eredményekről szóló jegyzőkönyvet jóváhagyás végett. Az Aradi Ipar és Népbank, Tagányi Sándor dr. és Kintzig János, mint a létesítendő Termini és Aruraktár részvény társaság alapítóinak kérvénye, a Libásdulóbeli 7 hold és 1263 négyszögöl terület megvétele iránt Stathmáry Mihályval kötött szerződés jóváhagyása és a város részéről kikötött visszavásárlási jogról való lemondása tárgyában. Kintzig János és társainak kérvénye, Aradon a ménesvölgyben építendő sertéshizlaló telep és konyhaker-tészet létesítéséhez nyújtandó kedvezmények tárgyában. Moskovitz Zsigmondnak kérelme bérletének meghosszabbítása tárgyában.

## Megtámadott urinők.

### Két budapesti detektiv merénylete.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, december 2.

A budapesti főkapitány, aki nagy jóakarattal igyekezett azon, hogy Budapest ne legyen a kontinens leghírhedtebb emberhus-piac, időről-időre próbálkozott szabályrendeletekkel korlátozni a prostitúciót. Legutóbb azt a rendeletet hozta, hogy a prostituáltak nem járhatnak nappal az Andrássy-uton. Ha az erkölcsrendészeti közegek meglátják őket; igazolásra szólíthatják, felírják és megindítják az eljárást ellenük.

Ez a szabályrendelet a legszerencsétlenebbek egyike. Mert amióta életbelépett, szép és elegáns asszonynak veszedelmes dolog nappal az Andrássy-uton végigsétálni. A kirakatokat megfigyelnie pedig már egyszerűen végzetes. Két atléta melléje szegődik és minden európai forma betartása nélkül egyszerűen igazolásra szólítják fel. A nők a detektivek előtt legtöbb esetben vagy egy ismerős kereskedővel igazolattatják magukat, vagy pedig telefonon szólítják valamelyik kávéházból a férjüket. Hogy ez milyen tortura egy becsületes asszony számára, azt bővebben magyarázni nem szükséges. A detektivek bocsánatkérések között otthagyják persze a nőt, aki nem mer följelentést tenni a rendőrségen, mert valami földöntúli hatalomnak tekinti a közbiztonsági intézményt és különben is megelégedte a rendőrséget akkor, amikor a bűnözők tömeg közepette kellett ájuldoznia.

Azonban vannak kivételek is. Egy ur-asszonyt tegnap két detektiv így szólított meg az Andrássy-uton:

— Te randa, ugy-e, ahogy kikerültél a kóterből, már adod a nagy dámát. Hát nem tudod, te penészvirág, hogy itt nem szabad sétálni napközben. Különb is pipikém, elő csak azzal az igazoló-lappal!

Az asszonyt a szemérmetlen brutalitás úgy megijesztette, hogy alig tudott szóhoz jutni.

— Ugy-e, jó madár, most megfogtunk, hát csak be az Ó-utca 48. alá.

— De, kérem — tiltakozott a hölgy sirva, — én nem értem, hogy mit akarnak tőlem önök. Hiszen, ha néhány lépést tesznek velem, fölmehetnek önökkel az uram hivatalába.

A hölgy elmondotta, hogy ki a férje, (egy előkelő közhivatalnok nevét mondta) és a név hallatára a két detektiv, mint a kámfor, elillant az asszony oldala mellől.

Ezzel azonban az ügy nem lesz elintézve. Az asszony férje ma jelentést tett a főkapitányságon a két detektiv ellen. Az összes detektiveket felvonultatják majd az inzultált hölgy előtt és ő rámutat a két tulbuzgó erkölcsrendészre.

Valószínű, hogy fegyelmi jön, esetleg elcsapatás. De ezzel még nincs vége az állapotoknak. Az Andrássy-utat kerülni fogják most már a jól öltözött tisztességes nők is, a kereskedők pedig hiába versenyeznek a kirakataikkal. Nem lesz, aki megnézni merje azokat.

Azután miért is akar nappal liliumot a főkapitány az Andrássy-utból, — írja egy estilap — amikor megengedi, hogy este a leghitványabb pocsolya legyen. Egymással szemben van két kávéház: a *Français* és a *Helvetia*. Mindegyiknek két utcáról van bejárója. Csak tessék besétálni! Nagy vásár van odabent. Áldomást isznak, mielőtt az üzletet megkötötték. És nem is esik ott másról szó, mint „üzletről.“

Ott vannak a borozók. Az ajtófüggönyök mögül állandóan egy becsali fejecke kacérko-

dik kifelé. Odakint pedig magányosan jár „igazol“ nők hemzsegnek és szemérmetlenkednek. Mindez ott az Andrássy-ut legforgalmasabb helyén. Ezt a képet nem tűnteti el a főkapitány, ez egy világváros kelléke. De vajjon az is az, hogy éppen a közszabadságok őrei, a rendőrök sértsék meg a legbrutálisabban a publikumnak ezt a legszentebb jogát?

## Damjanich Jánosné temetése.

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Damjanich Jánosné holtteste csütörtök reggel óta a Szentkirályi-utca 51. számú házban levő Luther-Otthon nagy tanácstermében feküdt díszes ravatalon. A lépcsőzetes katalokot, amelyen erős érekeporsóban pihent ideiglenesen a nagyasszony kihült teteme, a tanácsterem közepén állította fel az *Entreprise*; köröskörül délszaki növényeket állított s a család és a testületek pompás koszorúval borította be a ravatalt. A koporsón a család megemlékezésének virágai nyugodtak, a katalok lábának jobb és baloldalán a törvényhozás, a főváros és a testületek koszoruit helyezték el.

A ravatalon a következő koszorúk kaptak helyet: A Főrendibáz — Damjanich János özvegyének. Az országgyűlés képviselőháza — Damjanich János özvegyének. Budapest székesfőváros közönsége — özv. Damjanich Jánosnének. Damjanichnének — a mi nagyasszonyunknak — az 1848—49. honvédek. Szóvata — fűrdőző patrónájának. Isaszeg község — halás kegyelettel. A IX. ker. jótékony nőegylet. Az aradi Kölcsey-egyesület. A Damjanich-társaság. *Dessewffy* Arisztid és neje, *Klauzál* Gáborné, *Gruz* Albertné és még eynéhány.

A temetés délután három órakor folyt le. Már jóval három óra előtt óriási tömeg lepte el a gyászházat és a Szentkirályi utcát. A tömegből azonban csak kevesen juthattak be a nagy tanácsterembe, amelyet színültig megtöltött az előkelő résztvevők sokasága. A különböző nőegyesületek, jótékonyági egyletek és vidéki egyesületek képviselőin kívül megjelentek a temetésen *Boda Dezső* dr. főkapitány, *Tóth* János kultuszminiszteri államtitkár, *Balagi* Aladár dr., *Zlinszky* István, *Hentaller* Lajos, *Justh* Gyula és *Hódy* Gyula országgyűlési képviselők. A képviselőház koszorúját a Ház nevében *Dessewffy* Arisztid elnöki tanácsos tette le.

Három órakor érkezett meg *Krisán* Mihály VIII. kerületi apátplébáncs és ő végezte a gyászszertartást. A holttest felett az Országos Magyar Gazdasszonyok Egyesületének képviselője mondott beszédet.

## EGYESÜLETI ÉLET.

(\*) Az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat választmánya pénteken, december 3-án délután 5 órakor a városháza emeleti kistermében ülést tart. Az ülésre külön meghívókat nem bocsátanak ki, de kéri a választmány tagjait, hogy a fontos tárgyakra való tekintettel pontosan jelenjenek meg.

(\*) Aradi kereskedők Makón. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés vasárnap délután 11 órakor alakítja meg *csanádmegyei* kerületét *Makón*. Az alakuló közgyűlésen, amely a központi elnökség képviseltetésével fog lefolyni, részt vesz az *O. M. K. E. aradi kerülete* is. Az aradi kerület elnöksége felhívja azokat a tagokat, akik a makói kereskedőgyűlésen részt óhajtanak venni, sziveskedjenek ezt az aradi kerület irodájában (Szabadság-tér 7. sz. I em.) bejelenteni.

## Fordulat

### a milliós végrendelet ügyében.

#### Az irásszakértő leleplezése.

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, a milliós végrendelet hamisítási ügyben meglepő fordulat állott be. Ezt a meglepő fordulatot *Hazura* Károlynak, az Osztrák-Magyar Bank vegyi és irásszakértőjének újbóli kihallgatása idézte elő, melyben a szakértő egészen új és szenzációs dolgokat adott elő.

Az Osztrák-Magyar Bank szakértőjének véleménye volt tudvalevőleg az, amely a Wohlféle végrendeletet hamisnak deklarálta és ez a szakvélemény bátorította fel a rokonokat arra, hogy ismeretlen tettesek ellen bünvádi feljelentést tegyenek. A bünpör legutolsó fázisaként a budapesti ítélőtábla elrendelte *Hazura* eskü alatti kihallgatását. *Hazura* ma megjelent *Szlavek* Ferenc vizsgálóbíró előtt és részletesen elmondta a szakvélemény történetét, amely egészen új világításba helyezi az ügyet.

Elmondotta a szakértő, hogy legelőször is *Lengyel* Zoltán országgyűlési képviselő kereste fel őt azzal a kéréssel, hogy mondjon véleményt egy végrendeletéről. Rögtön rendelkezésére is bocsátotta a végrendelet hiteles fényképmásolatát és több adatot közölt vele. Ő erre megkezdte a szakértői munkálatokat.

Néhány nap múlva az osztrák-magyar bank vezértitkáranál egy fiatal ember jelent meg, aki azt mondta, hogy ő *Fráter* László dr., a budapesti ügyészség megbízottja és jelen kíván lenni *Hazura* szakértői munkálatainál. Az osztrák-magyar bank vezetősége természetesen teljesítette kérését és azontul a fiatalember *Hazura* munkálkodásánál állandóan a műteremben tartózkodott és ő adta meg a szükséges adatokat és felvilágosításokat a szakértőnek. *Hazura*nak feltűnt, hogy a *Fráter* név szerepel a végrendeletben is, meg is kérdezte a fiatalembertől, nem érdekelt-e ő ebben az ügyben, de *Fráter* azt vallotta, hogy neki semmi köze a végrendelethez, a *Fráter* név különben is gyakori, annyi ilyen nevű ember van Magyarországon, mint pl. Ausztriában „*Mayer*.“ *Hazura* ebben megnyugodott és a fiatalember azontul állandóan ott maradt mellette. Nemrég megtudta, hogy a fiatalember *lakatosmester*, nem dr. és nem is ügyészségi megbízott. Ha ezt tudja, akkor nem ereszi be a műterembe.

— A szakvéleményt — fejezte be végül *Hazura* — csak az esetben tarthatom fenn változatlanul, ha az 1904. évben készült fényképfelvétel hiteles.

A vizsgálóbíró kérdésére *Lengyel* Zoltán dr., a panaszos képviselője előadta, hogy a fényképfelvétel 1904. évben *Hajós* dr. törvényszéki bíró szobájában, ennek és *Nagy* István kezelőtisztnak jelenlétében készült. *Szlavek* dr. kihallgatta ezeket, mire úgy a bíró, mint a kezelőtiszt kijelentették, hogy a végrendelet lefényképezéséről semmit sem tudnak.

Mikor a vizsgálóbíró ezeket *Hazura*val közölte, a szakértő kijelentette, hogy ily körülmények között nem tarthatja fenn előbbi szakvéleményét. A vizsgálóbíró a szakvéleményt és a *Hazura* újbóli kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvet további indítványtétel céljából a kir. ügyészségnek adta ki, amely felterjesztette azokat a törvényszék elé. A törvényszék néhány nap múlva dönt a fölött, vajjon tovább folytassák-e a vizsgálatot vagy se.

## Lujza hercegnő panaszkodik.

Kérem a „lovagias magyar sajtóhoz.”

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, december 2.

Irtunk arról, hogy állítólag Lujza belga hercegnő, Kóburg Fülöp volt felesége ellen a hitelezők esődöt fognak kérni. A hercegnő már megcáfolta ezt, s most még a következő figyelemre méltó dolgokat mondta:

— Igazán fáj nekem, hogy a magyar sajtó egy része felül azoknak a Bécsből idekerült tendenciózus híreknek, a melyeknek az a célja, hogy diszkreditálják vagyoni viszonyaimat. Kétszeresen rosszul esik ez nekem, mert hiszen épen azért jöttem Magyarországra, mert itten reméltem nyugalmat találni a rendszeres üldöztetések elől. Azt hittem, hogy a lovagias magyar nép, mely nagy bajaim közepette megvédett, most is mellettem lesz. Minden úgy is van, a hogy azt képzeltem, de hát mégis akadnak számottevő faktorok a sajtóban, akik egyoldalú, koholt híreszteléseket adnak közre. Pedig ha engem is meghallgatnának, nagyon hamar rájönnének arra, hogy *vak, öntudatlan eszközei ellenségeimnek.* Én mindenkinek szívesen nyujtok felvilágosítást, én nekem nem kell semmit eltitkolnom, az én házam nyitva áll mindenkinek, aki tudni akarja, hogy milyenek az anyagi viszonyaim. Bizony mondom, már nem bírom ki sokáig azt a sok rosszakaratu rágalmat és bármennyire fáj majd nekem, ellenségeimnek *sikerül innen is elzavarni.*

Visontai Soma dr., Lujza belga királyi hercegnő jogi képviselője, ma kommunikét tett közzé, melyben a többi között ez áll:

Mindenek előtt meg kell állapítanom, hogy amiről bécsi forrás nyomán néhány magyar lap is hirt adott, mintha ő királyi fensége ellen jogilag is indokolható és az idevonatkozó törvények szellemének és természetének megfelelő esődkérvényt nyujtottak volna be, az igazságnak nem felel meg. A tény csak az, hogy ezen még közönséges körülmények között is kivételesen mondható eszközt a hercegasszony egyik prononszált ellenfele megkísérelte igénybe venni, de meggyőződésem, hogy a célba vett eljárás jogosulatlan és minden törvényes alapot nélkülöző voltát a bírói igazság csakhamar ki fogja deríteni, épp úgy, mint annak tulajdonképpen benső célját.

Ugyanezen kijelentéssel kapcsolatban ő fensége arra kéri a lovagiasnak ismert magyar sajtót, amely üldöztetése közben segítő kezet és támogatást nyujtott neki és nemes lelkülettel odaszegődött egy elhagyatott asszony védőjévé, hogy a Magyarországon léte óta olyan különös és irányzatos módon feléje zuduló és legsajátabb anyagi és pénzügyi viszonyait folytonos kutatás és nyomozás tárgyává tevő mende-mondákat a nyilvánosságra való hozataluk előtt valódi tartalmukra és benső igazságukra nézve figyelmes bírálat tárgyává tenni sziveskedjék.

A királyi fenségnek nincs mit takarnia avagy titkolnia. A ki különös érdekét leli benne, akár ő királyi fenségénél, akár az ő jogi képviselőjénél, mindenkor kézhez kaphatja azokat a financiális adatokat, amelyekhez most oly sok magyarozatot fűznek és a melyekben oly sok anyagot vélnek föltalálhatni egy bonyodalmas existencia megrajzolásához. A fenséges asszony helyzete igen világos: *nem egyéb, mint egy királyi sarjából való asszonynak tartós küzdelme büszkeségeért, érzelmeiért, asszonyi lényének fenségeért.*

Ő királyi fensége abban a helyzetben, a melyet ő — felkinált fényt és pompát eluta-

sítva — a saját akaratából, a maga számára választott, létfontartási eszközeiről és módjáról, mint eddig, ezentul is gondoskodni tud és senki azok közül, a kik ebben segítségére voltak vagy lesznek, meg nem károsodhatik. A tényleges állapotok ismerői ezt igazolják.

Csak arra kéri magas ügyfelem mindazokat, a kiket illet, hogy sem felséges atyjához való viszonyát, sem családjához való kötelekeit mindennap újra meg újra a nyilvánosság elé ne vigyék. Ugy véli, hogy a mire nézve minden polgárnak joga van kiméletet és köteles diszkréciót gyakorolni, attól nem fosztható meg valaki, a kit születése és sorsa a kiváltságosak közé helyezett.

## Az inzultált bolgár király.

György herceg örjögései.

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

György hercegről, Szerbia volt trónörököséről, újabb botrányoknak hírét hozza a táviró. A legújabb botrány akkor történt, mikor néhány nappal ezelőtt *Ferdinánd* bolgár király Belgrádban meglátogatta *Péter* szerb királyt, hogy biztosítsa a bolgár nemzet barátságáról.

Már *Ferdinánd* megérkezése előtt tárgyalt *Péter* király a fiával és *Pasios*, meg a többi miniszterek útján próbálta rávenni, hogy maradjon távol a bolgár király tiszteletére rendezendő ünnepegektől. Tudták ugyanis a konakban, hogy György herceg nem rokonszenvezik a bolgár—szerb barátság eszméjével és félték, hogy esetleg az ünnepségen valami zavart fog csinálni. Györgyöt hosszas kérés után sikerült rávenni arra, hogy valami ürügy alatt kimentí magát az ünnepegekről.

*Ferdinánd* király megérkezett Belgrádba és György csakugyan nem mutatkozott. Csak hamar hire jött azonban, hogy György a királyi találkozó napján diszvacsorát rendezett a lakásán és meghívta oda katonatiszt híveit. Ez elmentétekről tudomást szerzett *Péter* király is és a hadügyminiszter által kiadta a rendeletet, hogy a György szoros környezetéhez nem tartozó tiszteket távolítsák el a királyi lakásáról. Mikor a hadügyminiszter tisztje elment Györgyhöz, hogy a parancsot kihirdesse, a herceg *kitépte az irást a tiszt kezéből* és a tisztet kiutasítva, óriási lármát csapott. A hadügyminiszter ekkor magiszrangú tiszteket küldött György leosendesítésére, de a herceg, aki ekkor már az italtól is erősen fel volt hevülve, kardot kötött és a konakba hajtatott, hogy a hadügyminisztert felelősségre vonja.

György éppen akkor érkezett a konakba, mikor *Ferdinánd* király onnan már távozni készült. A miniszterek és a király szárnysegédei körülvették a hadonázó herceget és könyörögtek neki, vonuljon vissza és ne csináljon botrányt. A herceg azonban erre még dühösebb lett és *öklével fenyegetőzve* kiáltotta *Ferdinánd* felé:

— *Ő a bécsi kém! A szerbek ellensége! Ez játszotta az osztrákok kezére Boszniát!*

A miniszterek csak nagynehezen tudták távozásra bírni a herceget, *Ferdinánd* király pedig kijelentette, hogy Szerbia mindaddig nem lehet nyugodt és boldog, amíg György herceg el nem távozik az országból.

*Aerenthal* gróf a német kancellárnál. Bécsből jelentik: *Aerenthal* gróf közös külügyminiszter legközelebb Berlinbe utazik, hogy visszaadja *Bothman* *Hollweg* német kancellárnál bécsi látogatását. Az államférfiak Berlinben folytatni fogják a Bécsben megkezdett eszmeoszerét a nemzetközi viszonyokról.

## A becsületes megtaláló.

A gazdátlan takarékkönyv.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, december 2.

A mi szép hazánkban, ahol a szabályok kényszerubbonyába öltöztetik az élet minden nyilvánulás, végre rájöttek, hogy még nincsen elég szabály. Egy legalább hiányzik. És ezért el kell utasítani az igazságot. A Kuria érdemes bírái három nap és három éjjel hiába forgatták a Corpus Jurist. Hiába nézték át a régi foliánsokat. Nem találtak — paragrafust.

A budapesti Józsefváros egyik régi, rozszant viskójában lakott egy nagyon szegény varga, aki örködött a házirend fölött. Ennek az embernek, hogy egyebet ne említsünk, heteken át nem volt meleg ételle, vicsorgó hidegben nem volt jó csizma a lábán. Lakásában heteken át nem fűtöttek. Azonban volt neki két kis unokája, akiknek a maga kenyerét adta oda. És volt neki — csodálatos tiszta — becsülete ...

A házban lakott egy mogorva vén kisasszony. Soha ember nem járt a lakásába. Néha-napjában látták csak, mikor a piacra ment. Egyszer azonban oda sem ment, hanem — a másvilágra. Nem volt se testvére, se rokona, se barátja. Eltemették anélkül, hogy tudták volna, van-e ezen a széles világon nevető örököse...

Jött a hatóság. Rozszant széket, ágyat, asztalt elárvereztek. Azután fölhívták az öreg házimestert, hogy vigye el a sok lim-lom papirost, ha tetszik, tüzeljen vele. A kis unokák játszottak a papirosokkal és hetek mulva egyszer csak egy boritékból kiesett a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár* tizenötezer koronás betéti könyve. Odaadták öreg apjuknak. Csak egy név volt a könyvön. Aki jelentkezik érte, annak kifizetik a pénzt. Az öreg házimestert ennek láttára még a hideg is kirázta. Éjjel padig nem tudta lehunyni szeméit. Reggel első dolga volt, hogy bevitte a könyvet az előljárárságra. Azután megkezdődött — a kálvária. Futott *Ponciustól* *Pilátusig*, hogy megkapja jutalmát. A felelet mindenütt az volt, majd elintézi dolgát a — bíróság.

A pör megindult. Tartott jó két esztendeig. Egy csomó fiskális, nagy sereg tanu vonult föl a törvény elé. Vagy 15 bíró forgatta végig a pörös írásokat. A dolog azután igen rövid lett, a legfőbb bíróság szószerint így ítélte: *„Felperes keresetével elutasítatik, mert nincs jogszabály, a mely a találó részére jutalmat biztosítana...”*

A fiskális pedig azt mondta:

— Itt vannak barátom az ítéletek. Megmutathatja mindenkinek, hogy maga milyen — becsületes ember...

Az öreg rezignációval felelt: „Sokan mondták már: számár ember.”

Vajjon helyes és célszerű jogpolitika-e az embereket arra tanítani, hogy a polgári tisztesség és becsület gyönyörű, magasztos fogalom. De majd megjutalmazták a másvilágon?

Vajjon ezt a tételt nem fogja-e nevetni a betörő:

— Igaz, nem vagyok becsületes ember, de legalább: számár sem.

## MULATSÁGOK.

(=) A Vasutas Szövetség fillér-estélye. Az aradi Vasutas Szövetség folyó hó 4-én a „*Gambrinus*” termeiben másoros hangversenyt rendez, mely alkalommal fog bemutatkozni a nemrégiben alakult szövetségi vonós zenekar. Belépti-díj tetszés szerint, adományok a zeneegyesület javára köszönettel fogadtatnak. Vendégeket szívesen lát a rendezőség. Hangverseny után tánc. Az estély iránt nagy az érdeklődés.

## A helyi szerzők szakszervezete

### A házi dramaturg.

\*

Ma délután hat órakor Nemess Zsigmond szinügyi bizottsági tag és „A helyi szerzők szakszervező-bizottsága” elnökének meghívására a városi vendéglő nagyterme zsufolásig megtelt. Mint diszkrét ujság — „titkos” drámairól lévén szó, — a névsorral nem szolgálhatunk, de tekintettel a megjelentek szerénységére, annyit elárulhatunk, hogy a szinügyi bizottságnak igen sok tagját, továbbá állami tisztviselőket, Selymes Péter bácsit, Király I. Gyulát és egyéb hosszuhaju urakat látunk a szakszervezkedendő drámairók hosszú és nem ritka sorában. Az ülés megnyitása előtt már érezhető volt a teremben az ugynevezett „drámai hangulat”. (Lásd Beöthy Zsolt: „A tragikum” című művének 156. lapját. Alulról 36-ik sor.)

A teremben ugyanis hangos volt a mozgás. Még mielőtt a szakszervezet annak rendje és módja szerint „mindnyájan egyért és egy mindnyájunkért” jelszó kiáltással szerves egésszé alakult volna, két párt külön szervezkedése szülte meg — fájdalom nélkül — a drámai hangulatot. Az egyik — és itt megjegyzendő: a helyi szerzők 98 percentje tartozott eme zászló alá, — a „házi dramaturgot a népek!” követeléssel oly fenyegető magatartást tanusított, hogy a tetlegesség elkerülése majdnem kizártnak látszott.

A másik — és itt megjegyzendő, hogy a szerzők 2 százalékja tartozott eme zászló alá, de mint később kisért, még sohasem követett el szindarabot — „éljen a fővárosi dramaturgia” csatakiáltással lengette hatalmas üstökét.

A forró, izgalmas, gyors lefolyású és egységes cselekményű előcsatározás (ezért volt drámai a hangulat) csakhamar befejeződött, mert az értekezletet összehívó elnök foglalta el a széket és megnyitotta a gyűlést.

— Merénylet készül a helyi szerzők ellen — szólott nemes páthosszal az elnök. Uraim! Az aradi nemzeti színház kapuit akarják előttünk bezárni. Miből élünk, miből neveljük fel gyermekeinket. Lukácsy Lajos, ez a drámagyáros, ez a dráma nagytökés intézti a szinügyi bizottsággal a helyi drámairodalom éhbérékkel kiszipolyozott fehér rabszolgái ellen ezt a végső csapást. Képzéjétek el, elvtársak, a szinügyi bizottság mai ülésén magam maradtam azzal a ti proletár érdekeitek védő indítványommal, hogy helyi szerző darabját, helyi drámabírálnak adja ki a bizottság. Leszavaztatott az a drámagyáros, az a dráma moloch, aki a babért veszi ki a szájakból. Somlót, Alexandert, Ruttkayt emlegette! Mondjátok meg ti, vajjon nem-e az a szándéka a zsarnoki hatalomnak, hogy kitért mellel álljatok oda a csendőrgolyók elé?

Testvéreim, elvtársaim, mi ezt nem hagyhatjuk szó nélkül, erre tettel kell felelnünk. És felelni fogunk. Ne leplezzük azt a komorrát és gomorrát, mely e terv mögött lappang.

A szervezkedésben rejlik az erő. Ha összetartunk, akkor a poklok ördögei sem vesznek erőt rajtunk. „Mindnyájan egyért, egy mindnyájáért” legyen a jelszavunk és a szinügyi bizottság kullisszái porba hullanak. Azért, mielőtt a városi közgyűlés ráütné a pecsétet a fővárosi neves dramaturgra, alakítsuk meg a helyi szerzők szakszervezetét, melynek programja a következő három pontból áll:

1. Követeljük, hogy a szinüzgató szerződéseknek meghosszabbítása fejében műsorát lehetőleg helyi szerzők darabjaiból állítsa össze. (Szünni nem akaró éljenzés, zajos taps. Avarffy Géza mélyen sóhajt, majd így kiált fel: Végre!) A sorrendre nézve kimondhatjuk: 1) szinügyi bizottsági tagok, 2) színházi kritikusok, 3) aradiak, 4) aradmegyeiek, 5) Selymes Péter, 6) Király Ist-

ván Gyula „Mint éltem én az őzikevel három héttig az erdőben” című darabjai adandók elő.

2. Drámabírálnokul kinevezendők: Lócs Rezső gazdasági tanácsnok, Figus Albert alszámvevő, Berecz Ferenc rendőrkapitány, Sztankovits Milos tüzoltó-főparancsnok, Zikó János fogyasztási adóhivatali főnök, Kövér Gábor kamara és tekintettel a zenés darabokra, a tüzoltó kürtös és végül a szinügyi bizottság tagjai.

3. Végül a szakszervezet szigorú szolidaritásának kifejezést adandó, követeljük, hogy a szinügyi bizottság házi használatára berendelő drámabírálnó a következő mintabírálatot köteles szem előtt tartani:

„Az elem terjesztett dráma írójának kézírásából megállapíthatom, hogy a szerző jó lelkű, még a légynek sem ártó természet és orrának balcimpáján nincs szemölcs. Született 1865-ben és a szabadságharcban résztvevő agghonvéd legöregebb fia, Dadog, de csak ha beszél, hullámos szőke haját visel, melyet középen választ el. Tarkóján kissé kopaszodik. Fellépése energikus, ha bár ő maga még kissé bizonytalan járású, de arcának határozott vonásai szép jövőt jósolnak neki. Husz fillér nagyságu anyajegyet hord állandóan és előszeretettel visel kockás hálóinget. Nem ő nyerte el az idei Teleky-díjat, de huszonkét bicikli bajnoki érem díszíti mellét. Gallérbősége kívül 48, belül 30 és kedvenc olvasmánya „A népesedési mozgalom a szent korona országában.”

Azt hiszem ezek után kimondhatom a helyi szerzők szakszervezetének megalakulását és mivel zárhatnám méltóbban a mai értekezletet, mintha felhívom elvtársaimat, kiáltásuk velem együtt:

**Házi dramaturgot a népek!**

(Az elnököt háromszor körülhordozzák a teremben és fátylós zenét rendeznek a kiszemelt dramaturgoknak.)

## IRODALOM ÉS MŰVESZET.

### A színház műsora:

Péntek: Kedélyes paraszt, operett. (B. bérlet.)  
Szombat: Édes teher, vígjáték. Bemutató előadás. (C. bérlet.)

### Szendrey Mihály szerződése.

#### Színházi ügyek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

A szinügyi bizottság ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyben a kiküldött albizottság által kidolgozott színházi bérleti szerződést tárgyalta. A plénum valamennyi pontot részletesen megvitatott és azokat a változtatásokat, melyeket már ismertettünk, elfogadta. Újabb módosításra vonatkozó indítványt tett Nemess Zsigmond dr., akinek javaslatára kimondták, hogy a legutóbb alkotott szabályrendelet értelmében Aradváros területén kabaré- vagy artista-előadások nem tarthatók a szintársulat működése idején, de a nyári idényben a negyvenedik előadás után orfeum előadások tartása ellen az igazgató ellenvetést nem tehet. Ez álláspontnak megfelelően a bizottság a kabaré előadások engedélyezésére vonatkozó kérvényeket mind elutasította. Javaslatba hozta továbbá, hogy a közgyűlés pályázat mellőzésével hosszabbítsa meg Szendrey Mihály igazgató szerződését további három évre, de oly feltétellel, hogy a módosított szerződés már 1910. október elsején lépjen életbe.

A bizottság tudomásul vette, hogy a színházban e hónapban: *A botrány*, *A hivatás*, *Kiskirályok*, *Bohémek*, *Faust*, *Édes teher*, *Tilos a csók* című újdonságok kerülnek bemutatásra.

Lukácsy Lajos azt az érdekes jelentést

tette, hogy Gaál István, *A hivatás* szerzője azon fáradozik, hogy darabjának aradi bemutatója elmaradjon.

Róka József királyi tanácsos, királyi pénzügyigazgató arra kért engem — mondotta Lukácsy, — hogy tolmácsoljam a bizottság előtt a szerzőnek hozzá írásban eljuttatott óhaját, hogy a bizottság gátolja meg a bemutatót.

A bizottság, Szendrey ama kijelentése után, hogy a darab vallási érzületet távolról sem sért, sőt nem is érint és a szerző vele óhaját nem közölte, a kérdés felett napirendre tért.

Az olasz énekesek hirtelen távozásának ügyét is végleg elintézte a szinügyi bizottság. Szendrey igazgató ugyanis bejelentette, hogy érzi hibáját, amit az által követett el, hogy előleges színházi jelentésében nem jelezte az olaszoknak csak vendégül történt szerződését és ezért elnézést kért; egyszersmind megtudta a bizottság az igazgatótól azt is, hogy helyükbe, a budapesti opera igazgatóságának bejegyezésével, Déry Jenőt, Odry Attilát, Mihályi Dezsőt, Krammer Terézt és Palóczy Bertát szerződtette vendégszereplésekre.

Végül Lukácsy Lajos fejezte ki elismerését az igazgatónak, a miért Nyáray Antalt vendégszerepelteti.

Egyszersmind védelmébe vette Lócs Rezső gazdasági tanácsnok dramaturgi működését is. Lengyel Menyhért, a *Taifun* kiváló szerzője, Szegeden egy *Nyugat-matineén* ugyanis a szinügyi bizottságok működését bírálta, azokat felesleges, kerékkötő intézményeknek minősítette és rámutatott az aradi bizottságra, mely tavaly egy helyi szerző darabját a gazdasági ügyosztálynak adta ki bírálatra, ahol a passzusokkal együtt intézték el. Lukácsy önértékes hangon mutatott rá Lócs bírálatának esztétikai értékére és a bizottság szívesen járult hozzá az elismeréshez, melyet Lukácsy nyújtott a tanácsnok felé.

\* A szabin nők elrablása. Legparádésabb szerepében ünnepelte ma este Nyárayt a közönség. Talán nincs ember Aradon, akit meg ne kacagtatott volna Nyáray Antal az ő fölülmulhatatlan Rettegi Fridolinjával. Ma este is pazar humorának egész szinpompáját ragyogtatta a közönség régi dédelgetett kedvence. Egyik-másik jelenetnél olyan kacagó orkán zúgott végig az óriási publikumon, hogy megakadt az előadás, de még Nyáray pártneri sem tudták magukat kivonni Nyáray mindenkit magával ragadó hatása elől és ők is jóízű nevetésben törtek ki Nyáray mókáin. Számítlan kihívással jutalmazta a közönség a kiváló művészt. Az előadás minden tekintetben kifogástalan jó volt. Sokat tapsolt a közönség *Follinusznénak*, *Várnaynak*, *Dellynek* és *Bereginek*. Nagyon tetszettek *Novák Irén*, *Harmath Józsa* és *Dellyné. H. G.*

\* Édes teher. Szombaton mutatják be Heltei Jenőnek, a kiváló írónak legújabb énekes bohóságát, amelynek címe az *Édes teher*. A szellemes, ötletekben gazdag bohózat a fővárosban nagy sikert aratott. A szombati premiéren maga az illusztris szerző is jelen lesz. A főszereplők a következők: *Dióssy Nusi*, *Novák Irén*, *Benkőné*, *Ditrői*, *Várnay*, *Leövey*, *Beregi*, *Delli* és *Kulesár*.

\* Linek Lajos pastelljeiből Weisz Leó könyvkereskedő cég kiállítását rendez. A tárlat, amely iránt élénk az érdeklődés, péntek reggel nyílik meg a közönség részére. Belépti-díj nincs.

\* Kedélyes paraszt. Pénteken elevenítik fel a *Kedélyes paraszt* című operettet. A két főszerepet *Dióssy Nusi* és *B. Szabó* játsszák ezúttal először Aradon. A többi szereplő a következő: *Zalay Margit*, *Benkőné*, *Polgár*, *Várnay* és *Delli*.

\* **Néro császár.** Pénteken mutatja be az *Urania*-színház szenzációs előadását, az egész művelt világot bejárat mozgóképét, mely **Néro császár** rémuralmát és halálát mutatja be klasszikus tökéletességű reprodukcióban. Ritka látványt nyújt ez a pazar pompával kiállított kép. **Néro császár** szenvedélyes szerelme **Poppea** iránt, kegyetlen gaztette felesége, **Octavia** iránt, akit **Poppea** kedvéért legyilkoltat, aztán az ekeseredett nép bosszúja kedvencének, **Octaviának** megöletése miatt, az emberit mivoltából kivetkőzött cézárnak szörnyűséges rémtette, Róma felgyújtása, végül a lelkiismeretfurdalásoktól halálra gyötört császár halála a legközvetlenebb erejű mozgóképekben játszódnak le előttünk. Kevés ehhez hasonló képet produkált eddig a kinematográfia és bizonyos, hogy az aradi publikum ép olyan nagy érdeklődéssel fogadja ezt a nagyszerű képet, mint a hogy világszerte fogadták. 791

## Védik a ciánkális főhadnagyot.

**Weigel altábornagy nyilatkozata.**

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Ugyszólván egész Európa figyelmét felkeltötte a bécsi vezérkari tisztek ellen elkövetett merénylet, amelynek elkövetésével tudvalevőleg **Hofrichter Adolf** linzi főhadnagyot gyanúsítják. Vannak azonban olyanok, akik **Hofrichter** ártatlannak tartják. Az osztrák képviselőházban interpellációt jegyeztek be, hogy ezt a fontos bűnügyet miért nem nyilvános ellenőrzés mellett folytatják le.

Mai hireink itt következnek:

**Weigel altábornagy védi Hofrichtert.**

Egy bécsi lap munkatársa, — mint Bécsből táviratozzák — beszélgetést folytatott **Weigel altábornagy**, linzi hadosztályparancsnokkal.

**Weigel** megerősítette azt, hogy tegnap egy anonim levelet kapott, a levél tartalmáról azonban szolgálati érdekből és **Hofrichter** főhadnagy érdekében nem nyilatkozik.

— Csak azt az egyet mondhatom önnek — mondotta **Weigel**, — hogy én személyesen teljesen meg vagyok győződve **Hofrichter** ártatlanságáról és nagy fájdalmat okozott nekem, hogy ezt az érzelmet és meggyőződést szolgálati kényszerűségből vissza kellett fojtanom. Az én meggyőződésem, hogy **Hofrichter** ártatlan, a nyomozat során csak fokozódott.

Az altábornagy ezután elmondotta, hogy ma is kapott levelet; de annak tartalmáról sem nyilatkozhat.

**A merénylő büntetése.**

Ha **Hofrichter** cselekedetét orvgyilkosságnak és kilenc esetben gyilkosság kísérletének minősítik, akkor büntetése kötél általi való halál lesz, mert bűne egészen határozottan fel van sorolva a gyilkosság nevei között:

„Orvgyilkosság, amely méreg által, vagy különben álnok módon vitetik véghez...”

S erre vonatkozólag a következő szakasz intézkedik:

Aki egy ember irányában oly szándékkal, hogy őt megölje, aképen cselekszik, hogy abból annak vagy más embernek halála következik be, az gyilkosságot követ el.

Ha a cselekmény, mely által egy ember életét veszti, nem ugyan gyilkos, de mégis más ellenséges szándékból követtetik el, akkor emberölés forog fenn.

A közvetlen gyilkos és az, aki a gyilkosságot megrendelte, kötél általi halállal, az emberölő tiz, és ha a tettes a megölttel közel rokonságban, vagy irányában különös kötelezettségben állott, husz évig terjedhető súlyos börtönnel büntetetik.

Ha valamely rablás merénylete alkalmával ember öletett meg, mindazok, kik a megölés-

nél közreműködtek, kötél általi halállal büntetendők.

A büntetés végrehajtásáról, akár akasztás, akár agyonlövés, a 47. szakasz intézkedik.

Minden jogérvényes büntető ítéletet (bírói végzés) a törvény szerint kell végrehajtani.

Oly ítéleteknél, melyek szabadságvesztés büntetéséről szólnak, a végrehajtásnak aként kell történnie, amint ez a cs. és kir. katonai fogházak számára elő van írva.

Halálos ítélet végrehajtásánál mindig egy őrnagy, vagy ennek hiányában egy rangban idősebb százados viszi a parancsnokságot.

Födőzetül két gyalog század — legalább 40—40 taggal — vonul ki.

A zársor-hoz, t. i. az elítéltek közvetlenül őrizetére egy őrmester, egy tizedes, hat őrzető és tizennyole közkatona rendelendő ki, akik már előbb a fogház kijáratához mennek és ott négyszöget alakítanak, melynek minden oldala hat emberből áll.

A foglár az elítéltet az őrség kísérete mellett a zársorig vezeti, melybe a pap is lép, míg az őrség visszamarad.

A foglár, — mellette a tizedes — vezeti, az őrmester bezárja a zársort, mely az oszlop közepére vonul.

A menet a vesztőhelyre lassu ütemben történik és tiszteletadás senki előtt sem teljesítetik.

A hadbíró a végrehajtás parancsnokától békára lovalog (megy), és ez utóbbi a vesztőhely közelébe érkeze, azt vezényli:

— Vigyázz! — Végrehajtási négyszög! — indulj! mire a négyszög a helyi viszonyoknak megfelelő módon aként alakítatik, hogy a négyszög minden oldalát egy-egy fél-század képezze.

A négyszög megalakulása után a tisztek annak belsejébe lépnek; a zársor kinyitattik, a hadbíró az ítéletet még egyszer felolvassa, mire a végrehajtáshoz fognak.

A kivégzés után a lelkész rövid intő beszédet tart, a kivégzettért rövid imát mond, melyhez a végrehajtás parancsnoka *Imához!* vezényel.

Ezek megtörténte után a tisztek újra beosztásukba lépnek, mire az elvonulás elrendeltetik.

Ha az ítélet agyonlövés által hajtatik végre, e célra nyolc ember rendelendő ki, kik fegyvereiket már előbb egy tiszt jelenlétében élesen megtöltik.

Miután az ítélet még egyszer felolvastott, az elítéltek le kell térdeinie és szemei valamely bajtársa által, kit a jelenlevők közül maga választhat, bekötetnek; egyidejűleg a végrehajtás parancsnoka, karjával a négyszög hátsó oldala felé jelt ad, mire az csendben, amennyire szükséges, szétnyílik.

A kirendelt nyolc ember előlép; négyen közülök, kiknek legelőbb kell löni, fegyverüket zajtalanul Kész! re veszik és halkan oly közel lépnek az elítélthez, amint az elítélt megérintése nélkül csak lehetséges. A végrehajtás parancsnoka oldalvást aként áll fel, hogy ezen emberek őt láthassák és kardját magasra fel emeli, mire a középső két ember az elítéltek fejére, a másik kettő mellére céloz és a végrehajtás parancsnokának Tűz! vezényszavára — melyet hosszadalmas halogatás nélkül kell kiejteni, egyszerre tüzet ad. Ezen idő alatt a másik négy ember közvetlenül az első mögött készen áll, hogy ha a kivégzett még életjelet adna, még egy, vagy annyi lövést tegyen, amennyi szükséges. Minden kivégzett mellett, míg a hulla halottas kamrába, vagy más alkalmas helyre el nem szállítatik, egy őrzető és három emberből álló őrség hagyandó. A kivégzettnek testét éjjel, csendben, gyászkíséret nélkül az erre kijelölt helyen kell eltemetni.

Ezekben a sorokban van **Hofrichter** sorsa is megírva. Csak éppen a döntő bizonyíték hiányzik, hogy honnan szerezte a ciánkált. Ha ezt megtudják, akkor elveszett, ha nem és megmarad tovább is tagadása mellett, lehet, hogy felmentik.

**Érdeklődés a vizsgálat iránt.**

Az osztrák képviselőház tegnapi ülésén **Mühleverth** dr. képviselő a honvédelmi miniszterhez interpellációt intézett, amely előrebocsátván, hogy a mérgezés ügye az egész nép figyelmét az osztrák katonai büntető eljárás fogyatékoságára irányította, ezt mondja:

A népnek joga van ahhoz, hogy az ilyen büntető eljárást ne titokban, hanem a nyilvánosság teljes ellenőrzése mellett folytassák és lehetetlen, hogy a hadbíró egyszersmind közvádó, bíró és védő legyen egy személyben.

Az interpelláló azt kérdezi, hajlandó-e a miniszter jelentést tenni a Háznak, mennyire haladt a katonai büntető eljárás reformjára vonatkozó tárgyalás.

## Leánykereskedéssel vádolt írónő.

**Elítélt zárdafőnök.**

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Bécsből jelenti tudósítónk: A 8-ik kerületi járásbíró előtt **Wielle** Jozefin ismert írónő panaszára **Panesch** Vilmost, A **Jézus leányai** apácázárda főnökét vontta felelősségre ma a bíróság.

Az írónő **Adler** Barbarát eltérítette attól a szándékától, hogy a kolostorba lépjen. Mikor az urileány Würzburgból Bécsbe érkezett, az indóházban az írónő várta és ennek tanácsára elhatározta, hogy még egyszer megfontolja, vajjon felvegye-e a fátyolt? **Wielle** asszony levélben értesítette erről a kongregáció előljárónóját és azt írta, hogy a leány nála a legjobb helyen van és hogy legközelebb személyesen is fog a kolostorban tisztelegni.

November 8-án meg is jelent a kolostorban. Háromnegyed órai várakoztatás után megjelent **Panesch** főnök, egy rendőr kíséretében, Főnök és írónő tárgyalásba bocsájtkoztak, melynek folyamán a lelkész célzást tett arra, hogy az indóházban ki van függesztve az egyedül álló leányokat figyelmeztető felirat. **Wielle** asszony megértve, hogy a pap ama táblákra céloz, melyek az egyedül utazó leányokat, leánykereskedők karmai elől óvják, szigoruan így szólt:

— Engem leánykereskedőnek tart ön?

— Már ismerjük mi az ugynovezett írónőket, — felelte **Panesch**.

Az írónőt a rendőr felszólította, hogy kövesse őt a kerületi kapitányságra, ahol 4 órai letartóztatás után szabadon bocsájtkozták. **Wielle** asszony ellen ugyanis a kongregáció feljelentést tett, azzal vádolva, hogy egy apácájelöltet bezárva tart a lakásán. Emiatt és a leánykereskedelem vádjá miatt állította a bíróság elé hamis vád címen **Panescht** az írónő.

Az érdekes tárgyalásról következőket jelenti tudósítónk:

A lelkész nem bűnösnek mondotta magát.

A bíró: Az írónő levélben jelentette be látogatását a kolostorban. Nem tűnt ez önnek fel? Leánykereskedők nem szoktak ilyet tenni.

A vádlott: Én más véleményen vagyok. Hihetetlen dolgok történnek manapság. Ki mérészelte volna elképzelni a köpenicki kapitány esetét. Azt gondoltam, hogy a levéllel félre akarja vezetni a kolostort és azt akarja elérni, hogy ne kutassuk a kiletét.

A bíró ezután felolvastatta a panaszos levélét és így szólt:

— Főtisztelendő ur! Csak nem gondolja, hogy ilyen tónusban irnak olyan nők, kik a pályaudvarokon várják a leányokat és azokat zül- lésbe taszítják.

A vádlott: Ugyan kérem, a bíró ur is felül ilyen raffinált trükknek.

**Denk** kerületi kapitány tanu azt vallotta, hogy azért tartóztatta le a panaszost, mert a kolostorból telefonon azt kérdezték tőle, mit kezdjenek egy csaló asszonynyal. Mikor azonban megjelent a kapitányságon és az időközben beidézett **Adler** Barbara azt vallotta, hogy

öt senki a szabadságában nem korlátozta, azonnal szabaddá helyezte.

A bíró megállapította a végrehajtást, amelyet a lelkész a leánykereskedéssel való célzással követett el és Panescht 20 napi elzárás, átváltoztatható 400 korona pénzbüntetésre ítélte.

## HIREK.

### Uj rendszerű repülőgép.

Egy magyar feltaláló sikere.

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Felsődobosinán ma *Bárczay Gábor* földművelő-sajátságos új rendszerű repülőgépet mutatott be ifj. *Tolnay Lajos* orsz. képviselő, a Magyar Aero Klub elnöke és *Asbóth Emil*, a Ganz-gyár vezérigazgatójának jelenlétében. A új repülőgép neve *orthoptera* és szárnyrendszerén alapszik. A kísérlet délben történt. Az *orthoptera* egy szárnyesapással fél méter magasra emelkedett fel, azután a feltaláló magyarázta a gép berendezését és szerkezetét. A gépen ma még senki se ült, csupán a munkaképessége nyert a mai kísérlettel bizonyítást. Ily elveken épülő repülőgép még nincsen és bár ma csupán 50 centiméternyire emelkedett fel a földtől, mégis nagy reményekre nyújt kilátást. Nem szabad elfeledni, hogy az első aeroplán 1906-ban csupán 1—2 méternyire emelkedett fel, ma pedig a legbámulatosabb eredményeket éri el vele.

A gép maga a gondosság és a fortély mintaképe. Mintegy 93 négyzetméteres zongora hur-rácson 26000 kis lemez van elhelyezve vékony viaszkos vászonból, melyeket rövid kis vasárbócok körben elhelyezett sorozata merevít ezernyi zongorahurra kifeszítve. Minden szelep pontosan nyílik, záródik egy ernyő fel- vagy lefelé nyíló mozdulatainál. Az ernyő acéltengelyen áll, melynek elején van egy ótázogalaku vázon a motor. A gép elve az, hogy a motor működésbe hozza a gíroszkópot és a felváltva fékezett és szabadon engedett szerkezet az ernyőt a gép felé rántja és ismét elereszti. Ezáltal szárnyverésszerű mozgás jön létre, mely a gépet fölemeli.

A bemutatásnál az tűnt ki, hogy az elv helyes. A gép felemelkedett, de a tökéletlenül működő fék csupán az első szárnyesapást engedte érvényesíteni, míg a többi mozdulat fokozatosan gyengébben működött.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 3-án az időjárás: változékony, szeles, hűvösebb, sok helyütt csapadék.

— **Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára** ujesztendőre pontosan megjelenik az eddigieket is fölülmuló gazdag illusztrációkkal és bő tartalommal. Az Aradi Közlöny kiadóhivatala már most figyelmezteti az előfizetőket, hogy *naptárt csak az kap, aki nincs hátralékban az előfizetési összeggel.*

— **A portugál király házassága.** Bécsből jelentik: Londoni hírek szerint *Mánuel* portugál király jövő évben elátogat Bécsbe és ott valószínűleg egy osztrák hercegnőt fog eljegyezni. A kiszemelt hercegnő *Mária Valéria* főherceggasszony legidősebb leánya, *Erzsébet Franciska* főhercegnő, aki januárban lesz 18 éves. De nem lehetetlen, hogy *Frigyes* főherceg legidősebb hajadon leánya, *Gabriella Mária* lesz a választott.

— **Az aradmegyei takarékpénztár föremelése.** Az aradmegyei takarékpénztár igazgatósága ma tartott ülésében foglalkozott részvénytőkéjének fel-emelésével. A gazdasági élet fokozottabb igényeit az eddiginél is szélesebb keretek között akarja szolgálni ez a szilárdan fundált pénztár és azért az igazgatóság azzal a javaslattal lép az összehívandó közgyűlés elé, hogy mondja ki 1250 darab újabb részvény kibocsátását 1600 koronás árfolyammal. A javaslat szerint minden részvényes, kinek két részvénye van, egy újnak jegyzésére formálhat jogot. A rendkívüli közgyűlés ideje még nincs meghatározva.

— **Uj német főkonzul Budapestén.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Schönburg-Waldenburg* herceg budapesti német főkonzulátus híre szerint legközelebb vissza fogják hívni és helyébe *Broekdorff Rautzau* Ulrik gróf jelenlegi bécsi nagykövetségi tanácsost nevezik ki. A herceg távozását főképp az érlelte meg, mert néhány hónappal ezelőtt magyar kereskedő-cégekről olyan információkat adott, hogy azok megbízhatatlannak és a porosz kereskedőknek azt ajánlotta, hogy csak bécsi cégek közvetítésével lépjenek érintkezésbe a magyar kereskedőkkel. Emiatt előkelő közigazgatási körökben hevesen megtámadták a főkonzult, aki már most is szabadságon van.

— **Zárgondnok a nagyprépostságban.** Komlóssy Ferenc dr. nevével ma egy igen kellemetlen tudósítás kaposán emlékezik meg a hivatalos lap. Ugyanazon a helyen, ahol egyébként ha egyházi férfiról tétetik említés, úgy az rendszerint valami kitüntetéssel, előléptetéssel, az egyházi hierarkia díszes lépcsőin való előmenetellel, királyi adományozással, egyházi javak dotációjával, püspöki pástorbottal, vagy érseksüveggel van egybekötve, ma első helyen a következő mélabus zöngemény láttott napvilágot:

A pozsonyi prépostsági javadalom ő eszászari és apostoli királyi Felségének 1909. évi november 2-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával az 1723. évi LXXI. t.c. alapján zárlat alá vétetvén, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a nevezett prépostsági javadalom zárgondnokává *Tonhazy Gyula* miniszteri tanácsos, közalapítványi kir. ügyigazgatót nevezte ki.

Ezzel a méla akkorddal egy szerencsésen és fényesen indult egyházi pálya ajtai zárultak be. *Komlóssy Ferenc dr.*, a fizetésképtelen pozsonyi nagyprépost, mint nagyon fiatal nyitramegyei káplán kezdte meg egyházi pályáját és kezdetben hívei körében ékesszólásával és megnyerő modorával nagy népszerűségre tett szert. A pályáján folyton emelkedő főpapot költséző hajlama tette tönkre.

— **Gorkij Prágába költözik.** Bécsből jelentik: *Gorkij Maxim* tegnap este a bukaresti gyorsvonattal ideérkezett. A pályaudvaron néhány orosz diák várta. *Gorkij* csupán néhány órát töltött az osztrák császárvárosban, tíz órakor tovább utazott Prágába, ahol valószínűleg állandóan meg fog telepedni.

— **Az olasz kormány lemondott.** Rómából táviratozzák, hogy a *Giolitti*-kormány lemondott a kamara mai ülésén. A váratlan lemondás oka az, hogy az adóbizottságba a kamara csupa olyan tagokat választott, akik a kormány liberális szellemű adójavaslata ellen nyilatkoztak.

— **A jászivli emberbarátokhoz!** Az alábbi sorok közlésére kértek föl bennünket: *Kérem.* A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter ur *Pankotán* a folyó tanév kezdetével megnyitotta az ország első cigányiskoláját. Az ország minden részében a legnagyobb érdeklődés mutatkozik s mindenki a cigánykérdés megoldásának alapkövét látja letéve az új intézményben. Csaknem egyharmadéve működik az iskola s a legszebb reményekkel kecsegtet. A szülők és gyermekek ragaszkodnak az iskolához s azt a legnagyobb szorgalommal látogatják. Alig 1—2 napja, hogy a hideg idő beköszöntött s a teljesen ruhátlan gyermekek elvannak zárva az iskolától. Alázatos kérelemmel fordulunk a nemeslelkű nagyközönséghez, bármily csekély pénzbeli adománnyal, vagy használt ruhadarabokkal segítsen bennünket, hogy a szegény, elhagyatott cigánygyermeket felruházhassuk. *A szives adományokat a pankotai állami iskola gondnoksága címén kérjük küldeni.*

*Hirschl Zsigmond* ur aradi lakos ma 5 koronát küldött a pankotai iskola-gondnoksághoz a cigányiskola céljaira. Valóban nemes dolgot eselekednének, akik követnék e derék példát.

— **A polgári nőegylet teazsurja.** Az aradi polgári jétékony nőegylet, amelynek özvegy *Purgly Lajosné* urnó a fővédasszonya, mindenkor előljárt ott, ahol a nemesszívű emberek igyekeztek enyhíteni a szenvedők és szűkölködők nyomorán. A nőegylet a jétékonycélú szolgáló, kedves, intim teazsurjainak idei sorozatát most kezdi meg és december hó 8-án délután 5 órakor tartja első tea-délutóját a Központi szálloda nagytermében. A teazsuron tombolajáték is lesz, ahol értékes és tetszetős tárgyakat fognak nagyszámban kisorsolni.

A Polgári Jétékony Nőegylet fővédasszonya, özvegy *Purgly Lajosné* őszinte köszönetét nyilvánítja *Vojtk* és *Weisz* uraknak az üzletükben általuk önként felállított nőegyleti gyűjtőpersely pár hónapi jövedelméért, mely 19 kor. 19 fillért tett ki. E persely állandó jövedelme, mint a pénztári szelvények százaléka, szép összeget juttat a jétékony célra.

— **Az aruraktár részvénytársaság kérelme.** Az Aradi Ipar- és Népbank igazgatósága, továbbá *Tagányi Sándor* dr. és *Kintzig János*, mint az aradi aruraktár részvénytársaság alapítói, ma azzal a kérelemmel fordultak a törvényhatósághoz, hogy a *Szathmáry Mihály* ógnak örökáron átengedett libásdülői 7 hold városi területet említett cégtől megvehesse. *Szathmáry* egy faurugyár létesítése céljából kapta a várostól a telket azzal a kikötéssel, hogy 1910. év július hó 1-ig köteles a gyárat megépíttetni. Ez nem történik meg s azért az aruraktár részvénytársaság kéri a törvényhatóságtól, hogy a *Szathmáryval* kötött szerződés rája ruháztassék. Beadványukban azt ígérk az alapítók, hogy 1910 ben építik fel az aruraktárt.

— **A mértékhitelések körül** uralkodó anomáliák, melyek a múlt hetekben az Aradi Kereskedők Körének egy vitaestélyén is alapos és megokolt panaszok tárgyává tétettek, arra indították az illetékes tényezőket, hogy a kereskedelemügyi miniszterhez intézett felterjesztésben a legégetőbb bajok sürgős orvoslását s a közönség igényeinek méltányosabb kielégítését kérje. E felterjesztés részleges elintézésékként a budapesti m. kir. Központi Mértékügyi intézet az érdekeltségnek a legsürgősebb természetű kérelmét teljesítette, amennyiben rendelkezéssel utasította a mértékhitelítő hivatalokat, hogy az időszakos hitelítések alkalmával visszautasított mértékek és mérőeszközök újrahitelítésére a határidőt a folyó év utolsó napja helyett 1910. március 1-éig meghosszabbítsák.



— **Kidobták a robogó vonatból.** A Módos-ról tegnap délután Temesvár felé induló 6111. számú személyvonaton két kocsi katonák utaztak. A 29. és 46. sz. gyalogezredhez tartoztak a katonák. Rudna állomás előtt az említett kocsi katonákból kidobtak egy asszonyt, aki eszméletlenül terült el a sinek mentén. Az esetről értesítették a temesvári rendőrséget és amikor este 9 óra 15 perckor az említett vonat berobogott Temesvárra, Kovácsi József rendőrbiztos kihallgatta a katonákat. Kiderült, hogy *Marianszky Pera* 29. gyalogezredbeli közlegény volt a tettes. *Lengyel Mihály* 46. gyalogezredbeli tizedes szintén gyanuba jött, mert egy káplár őt nevezte meg, mint tettest. Hogy mi volt az oka a rettenetes merényletnek, azt eddig nem sikerült kinyomozni. A szerencsétlen asszonyt haldokolva szállították el a módosi kórházba. Személyazonosságát eddig nem sikerült megállapítani. A két gyanúsított katonát átadták a katonai hatóságnak.

— **A függetlenségi és 48-as kör f. hó 3-án,** pénteken este 8 órakor a 888. as vendéglőben értekezletet és tagavatót tart. Felkértek a tagok minél számosabban megjelenni. Az előléte.

— **A nagylaposi vasuti szerencsétlenség.** Arról a vasuti szerencsétlenségről, amely a Gyoma-Mezőtúr között fekvő nagylaposi állomáson szombaton hajnalban történt meg ezeket jelentik Csabáról: A vasuti összeütközés okozója, — mint ezt a vizsgálat kiderítette — *Munkácsy Mátyás* váltóőr volt, aki egy vágányra egymásután három vonatot eresztett be, s kihallgatása alkalmával azt mondta, hogy a gyorsvonat azért engedte be arra a sínparra, amelyen a tehervonat volt, mert azt hitte, hogy az állomásról már kiment. A vasuti személyzet: *Flor Imre* forgalmi tiszt és *Lancsák Sándor* mozdonyvezető is terhelően vallottak *Munkácsy Mátyás* ellen. *Konkoly Tihamér* dr. főszolgabíró a helyszínen megtartott vizsgálat befejezése után a vasuti karambol egyetlen áldozatát, *Eliás József* holttestét Gyomára vitette. *Eliás József* 35 éves orosházi ember, 2 gyermek atyja, mint állatkisérő több magával utazott a mozdony után akasztott paklikocsiban. Ő feküdt, míg a többiek álltak a kocsi kocsiban. Amikor az összeütközés megtörtént, az álló emberek a szétzúzott paklikocsiból kivágták, míg a szerencsétlen ember a romok alá esett, ahol a vizsgálat szerint megfuladt. Súlyosan megsebesültek: *Németh János*, *Bendekovits Ferenc* és *Bendekovits József* győri lakosok, akik mint állatkisérők *Eliás Józseffel* egy kocsi kocsiban utaztak. *Németh János* a bal combja szakadt le, *Bendekovits Ferenc* karján, *Bendekovits József* fején szenvedett súlyos sérülést. A vasuti összeütközés következtében elpusztult és megsérült 20-30 darab hízó és ugyanannyi szarvasmarha. A vonat romjait 50 munkásnak fél nap alatt sikerült a sinekről eltávolítani.

— **Iparosok a vesztőhelyért.** Az aradi ipar-testület jegyzői irodájában a vesztőhely megváltására a következők adakoztak: *Morgenstern Gyula* 3 kor., *Bakáts Miksa*, *Gazsó Pál* és *Szuppy Lajos* 2 kor., *Majerhofer és neje*, *Dupeza Ferenc*, *Nyáry Vilmos*, *Popovits Ferenc*, *Kun József*, *Ravasz Imre*, *Mártits és Pákh* 1-1 kor., *Nagy Károly* 60 fill., *Zimmer Miklós* 40 fill., *Fischer Jánosné*, *Gartner Samu* 30 fill., összesen 17 kor. 60 fillér. Eddigi gyűjtés 307 kor. 06 fillér. Összgyűjtés eredménye 324 korona 66 fillér.

— **Halál az aradi rendőrség fogdájában.** Tegnap este a petrozsényi főszolgabíróság be-szállította az aradi rendőrségi fogdába *Fodor István* 67 esztendő esavargót. *Fodor* ma éjjel félkettőkor agyhűdés következtében a fogdában meghalt. Holttestét kiszállították a temető halottas házába.

— **Külön figyelmeztetés.** Természetes dolog, hogy ama tárlat, melyet a karácsonyi ünnepekre *Fischer Simon* nagyáruháza a Szabadság-téren rendezett, különösen játék és ajándék tárgyakra rendkívül tartalmaz. De külön kell figyelmeztetni a bevásárló közönséget, hogy ezenkívül férfi és női divatcikk, különféle trikó áruk, bőr áruk stb. is feltűnő nagy számban szerepelnek a tárlatban. Az áruház késő estig nyitva van. 4515.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban december 2-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: **Született:** *Lump Antal* kőművesegédnek *Katalin* nevű leánya, *Ungurán Illés* napszámosnak *Sándor* nevű fia, *Varga András* kőművesegédnek *Mária* nevű leánya, *Balnegger Henrik* felső leányiskolai tanárnak *Eva* nevű leánya, *Lészay András* kereskedő segédnek *Magdolna* nevű leánya, *Csupuliga György* géplakossegédnek *Iren* nevű leánya. **Meghalt:** özv. *Petru Vazulné* 75 éves magánzónó, *Argyalán Mária* 6 hónapos leány, *Szántó Józsefné* 31 éves napszámosnő, *Fodor István* 64 éves napszámos, özv. *Nuszbaum Mátyásné* 68 éves napszámosnő. **Házasságot kötött:** *Wagner Bódog* pénzügyőri főbiztos *Hegedüs Ilonával*.

— **Kossak esz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** *Weitzer János* utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— **Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalon megnyitottam.** Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel *Schwarz Zsigmond*. 4392

— **Uri hölgyközönség szíves figyelmét felhívjuk a Kelemen-féle legideálisabb Mágnes-crém szappan, puder és kézfinomítóra, mely Kelemen gyógyszerésznél Berzova, továbbá Aradon Vojtek és Weisz uraknál kaphatók.** 4077

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér: Vojtek és Weisznál.** 17

#### AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetésosztály — — — — — 151

#### TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Gyilkosság egy aradi korcsmában. Két évvel ezelőtt véres gyilkosság történt *Keller Ignác* radnai uti korcsmájában. A korcsma egyik helyiségében *Gocoly Lajos* lakatossegéd szórakozott menyasszonyával, *Balázs Juliával*. Egyszerre a szomszédos helyiségből berontott 13 mikalakai román legény, akik minden ok nélkül szóváltásba elegyedtek, majd dulakodni kezdtek a jegyespárral. Egyszerre *Padureán Tósa* és *Padureán Száva* kést rántott elő és leszúrták *Gocoly Lajost*, menyasszonyát pedig megsebesítették. Ma vonta a gyilkosokat felelősségre az aradi büntetőtörvényszék és *Padureán Szávát* 2 évi, *Padureán Tóst* pedig egy és fél évi börtönbüntetésre ítélte.

§ Kétszer felmentve. Kilenc esztendővel ezelőtt a biharmegyei Pesteren titokzatos körülmények között meggyilkolták a leggazdagabb embert: *Toje Pétert*. A gyilkossággal két román gazdálkodót gyanúsítottak annak idején, de a vádlottakat akkor bizonyítékok hiányában felmentették. Csaknem egy évtized múlva újabb bizonyítékok folytán az ügyészség újrafelvétellel élt és újból vádat emelt a gyanúsítottak ellen. Az esküdtszéki főtárgyalás 12 napig tartott. Az utolsó tárgyalási napról ezeket jelenti nagyváradi tudósítónk:

A meglepetésekben gazdag pesterei bűnpörben ma másodszer górcsú a függöny. Tegnap hozta meg verdiktjét a nagyváradi esküdtségi bíróság *Blága Tamás* és *Ples Vaszalie* bűnügyében, kik a pesterei nábob meggyilkolásának vádjával terhelve immár másodszer ültek a vádlottak padján. Mindkettőt felmentették a vád alól. A fölmentő ítélet szinte előrelátható

volt. Az a fejtelenség, az a sok ellenmondás, amelylyel ebben a bonyodalmas bűnpörben a vád bizonyítani igyekezett, igen könnyűvé tette a védelem munkáját. A tárgyalás tegnapi utolsó napján a védők: *Poynár Szever dr.* és *Kotzó Jenő dr.*, a nagyváradi ügyvédi kar egyik legtehetségesebb tagja, szinte apróra szétszedték az egész vádat. Először logikával bizonyították be a vád képtelenségét. Szerre vették a terhelő tanukat. Felsorolták azokat a kirívó ellentmondásokat, amelyek kölcsönösen lerontották a vallomások hitelét. Különösen a két koronatanu, *Gluga Tótyer* és *Hoczupán László* vallomásáról bizonyították be, hogy a vád tarthatatlan. Az esküdtek visszavonulva, a védők álláspontjára helyezkedtek és mindkét vádlottat fölmentették a vád alól. A vádlottakat rögtön szabadlábra is helyezték.

#### TARKASÁGOK.

★

(A kíséző.) Sokat beszélnek most egyik szomszéd községben egy eljegyzésről, amelynek — mint mondják — tréfa volt a megteremtője. A fiatal ember hosszú ideig kurizált a kisasszonynak és a szülők, de meg a leány is várták már, hogy az udvarlóból mikor lesz — vőlegény. A szülők folyton unszolták a leányt:

— Add tudtára, hogy ez így nem mehet tovább. Mit szól ehhez a község?

— Csak biztatók rám, — mondta a kis okos leány — majd elintézem én az ügyet. Csak úgy tréfásan fogom neki a dolgot tudtára adni.

A kisasszony, akiről mindenki tudta, hogy jó humoru teremtés, kileste az alkalmat, mikor egyedül mehetett sétálni és arra bolyongott, ahol föl-tétlenül találkoznia kellett az ideáljával.

— Elkisérem magácskát, — mondta az ifju.

— Jó, — felelte a leány.

— Hová is akar tulajdonképen menni?

A hölgyecske a kísézőjére nevetett:

— Hogy hová akarok menni? Hát — férjhez ...

(Rágalom.) Nagy női társaságban egy jelen nem levő hölgyről beszéltek, természetesen nem hízogó módon.

— Milyen gyanusan fekete haja van annak a nőnek, — mondta az egyik csipkedő hölgy.

— Határozottan tudom, hogy festi a haját, — szólt a másik.

— Ugyan ne rágalmazzatok a távollévőket — kiáltott valaki.

— De mikor határozottan tudom, hogy festi a haját.

— Nahát ez rágalom. Nem festi a haját, nem is festheti, mert olyan fekete volt már az, amikor — megvette.

(A repülőgép.) Ismeretes a magyar aviatikusok balszerencséje a repülőgépekkel való kísérletezések terén. Az aradi színház egyik volt népszerű tagja, *Faludy Károly* is állandóan foglalkozik repülési tervekkel és a nyáron, midőn az aradi társulat Vásárhelyen időzött, egy ottani jó módú gazdaemberrel érintkezésbe lépett, hogy pénzt adjon neki, melylyel terveit megvalósíthassa.

A vásárhelyi atyafi nem igen volt hajlandó pénzt adni, de midőn *Faludy* ékeesszóval leírta a siker nagy esélyeit, így szólt:

— Hát tudja az ur, én adok ötezer koronát erre a masinára, ha biztosít az ur, hogyha a gép nem röpül föl, — legalább alkalmas lesz cséplőgépnek !!

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

### A gabonaárak hanyatlása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

A kedvező időjárással kapcsolatosan a gabonaárak fokozatosan visszaesnek. Különösen az utóbbi napokban folyton lanyhultak az árfolyamok. Az üzletelenséget semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy míg a kínálatot is csak gyengének mondhatjuk, a vételkedv egyáltalában hiányzik. Azonban a mai időjárást, illetve oszpadékot, amennyiben az országos jellegűnek látszik, alighanem kedvezőtlennek jelzik majd a mezőgazdasági állapotra, amelynek hatása alatt a gabonaüzlet irányzata megszilárdul. Ha a tavalyi gyenge terméseredményt szem előtt tartjuk, az alacsony árak felszínén maradását nem látjuk létjogosultnak.

### Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 2

Amerika  $\frac{1}{4}$ -el olcsóbb kínálat mérsékelte, vételkedv pang. Néhány vagyon 10 fillér el olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dollár	2 órai
	zárlat	zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.62—6.63	6.59—6.60
Buza 1910. áprilisra	13.69—13.69	13.60—13.61
Zab 1910. áprilisra	7.52—7.53	7.52—7.53
Rozs 1910. áprilisra	9.90—9.91	9.87—9.88
Buza 1910. októberre	11.85—11.86	11.59—11.60
Buza 1910. májusra	13.45—13.46	13.36—13.37
Rozs 1910. októberre	8.78—8.79	8.75—8.76

Zárul 5 órakor

Osztrák hitelrészvény	674
Magyar hitelrészvény	732
Allamvasut	744

### A Temesvári Lloyd-Társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. december 2.

#### Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13.20—13.25
76	13.30—13.35
77	13.40—13.50
78	13.50—14.60

#### Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	13.10—13.20
Rozs uj	8.90—9.00
Arpa uj	6.35—6.40
Zab uj	6.75—6.80
Tengeri régi	5.45—5.50

### Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 2. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 153—54 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 153—155 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 144—145 fillérig.

Sertéslétszám: november hó 19. napján volt összesen 23103 darab, november 30. napján felhajtott 94 darab, nov. 30. napján elszállított 116 darab, december 1. napjára maradt készletben: 23095 darab. A hízott sertés üzlet irányzata változatlan.

### IDEGENEK ARADON.

— December 2. —

Fehér Kereszt szálloda. Antal Emil kereskedő Budapest. — Kalich Jakab utazó Budapest. — Zimmer Frigyes utazó Budapest. — Herbstein Mátyás utazó Bécs. — Krausz Ferenc utazó Budapest. — Glück Manó utazó Budapest. — Glück Dezső utazó Bécs. — Kormányos B. dr. ügyvéd Szeged. — Rohács Lajos utazó Budapest. — Popper Imre utazó Budapest. — Radványi Sándor utazó Budapest. — Berliner Arnold utazó Budapest. — Andor Béla utazó Budapest. — Schvarcz Mór utazó Budapest. — Papp Gyula Brassó. — Baghy Béla és Gyula földbirtokos Kengyel. Központi szálloda. Karton Aladár igazgató orosjenő. — Urmány János földbirtokos Ko-

lozsvár. — Ungár Mór utazó Budapest. — Vértes Sándor utazó Debrecen. — Bayer Izidor utazó Budapest. — Weiner Miksa hivatalnok Berzova. — Barner Rezső utazó Temesvár. — Nemeskéri Kiss Vilmos jegyző Kevermes. — Deutsch Sándor dr. képviselő Kolozsvár. — Kricsner Ede utazó Budapest. — Hajdu Frigyes utazó Budapest. — Brand Lajos felügyelő Hatvan. — Nagy Zoltán dr. ügyvéd Budapest. — Bertók Ferenc főmérnök Budapest. — Vázsonyi Zsigmond utazó Budapest. — Benery Frigyes utazó Budapest. — Simonyi Ármán utazó Budapest. — Groszmann Miksa utazó Budapest. — Feinkuchen Bernát bérlő Buttyin. — Berki Dezső utazó Budapest. — Krausz Leó utazó Budapest. — Földes János mérnök Budapest. — Beyer Lajos utazó Budapest. — Havas Ernő dr. bankhivatalnok Budapest. — Fischer E. utazó Budapest. — Grünwald Berthold utazó Budapest. — Szabó Sándor utazó Budapest.

Vass szálloda. Radnai Pálné magánzónó Budapest. — Walzer József őrmester Budapest. — Csukor Béla kereskedő Orsova. — Mezei Arthur utazó Gyoma. — Csulyák Rafael kereskedő Vinga.

Pannonia szálloda. Kerinyi Lajos és neje intéző Varjas. — Hanzéros Géza gyógyszerész Nagyhalom. — Kalmár Lajos kereskedő Szeged. — Rákosi Ferenc tanító Sajószentpéter. — Stern Károly utazó Budapest. — Stultz Ottó utazó Budapest. — Friedl Gusztáv utazó Bécs. — Hochmuth Arthur utazó Budapest. — Kiss Jakab utazó Szeged. — Schön Vilmos utazó Gyula. — Hajdu Lajos utazó Pankota. — Czigler Gyula kereskedő Acsuca. — Gouth Iván utazó Bécs. — Schrotter Károly utazó Bécs.

### NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi december hó 3-án:

B) bérlet. B) bérlet.

#### A kedélyes paraszt.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Zenéjét szerzette: Fall Leó. Fordította: Révész Ferenc. Verséit Tabori Emil.

#### SZEMÉLYEK:

Lindober	Leóvev Leó.	Anamiri	Dióssy Nusi.
Vince fia	Boda Ferenc.	A vörös Lizi	Benkóné.
Scheibelreitter	Polzár S.	Geróffy	Varnay Jenő.
István, fia	B. Szabó J.	Viktória, neje	László Etel.
Remete Gáspár	Kulcsár L.	Géza, fiuk	Delly Lajos.
Kender János	Szabó László.	Franciska	Zalay Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

### URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Ezred Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. december 3-án, péntek

1. Varázsfonál. Fantasztikus. — 2. Tűz! Tűz! Humoros. — 3. Delhi. Színes látványosság. — 4. Életmentő ajánló. Dráma. — 5. Vidéki páciens. Bohózat. — 6. Acélgyártás Oroszországban. Tanulságos. — 7. Tíz három vendég. Bohózat. — 8. Nero császár. Történelmi dráma.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

### NYILTÉR.\*

Müller János és Diószeghy József urak ujszentannai lakosok ismeretlen embertől nevem és cégem aláírásával körlevélszerű, írógép-pél írott lapokat kaptak, melyekben én tűzifam árát kocsinként 10 koronával felemeltem volna.

Mintán ez nem felel meg a valóságnak s ezen lapok az én irodámból nem kerültek ki, kérem azon tisztelt vevőimet, kik e lapokból kaptak, nekem azokat beszolgáltatni kegyeskedjenek, hogy ezen adatok alapján a lapok elküldőjét kézrekeríthessem.

Arad, 1909. dec. 2.

4518

Fränkl József,  
tűzifa-nagykereskedő.

\* Az ezen rovart alatt közlőkért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

## Kikellírtani

a kereskedővilágból azt a naiv hitet, hogy ma, a mikor olyan nagy versengés folyik az üzletek között, hirdetés nélkül is lehet boldogulni. Minden törekvő kereskedő  
:: hirdetés, még pedig az ::

## ARADI KÖZLÖNY-ben,

a melyet több százezer ember olvasson  
:: vas mindennap. ::



zel gyomor, vesé-hólyag és  
bélbántalmaknál vala-  
mint asthma bronchiale,  
köszvény és húgysavas  
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas  
és Fejér Gyula cégeknél  
5841 Aradon

## Közelgő Karácsonyi és Újévi ünnepek

alkalmából ajánljuk Olasz és Franciaország legelőkelőbb kulturterületeiből behozott elsőrendű élővirágainkat mindennemű

## csokrok, koszorúk és diszítésekre,

melyeket állandóan raktáron tartunk. 4509

## Scherhag Testvérek

Arad, a Megyeházzal szemben.  
Telefon 476

Most jelent meg!

## Kincses kalendárium

az 1910. évre.

Rendkívül érdekes tartalommal!

Ara: 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben.

Egy a könyvelés és levelezésben jártas, irodai gyakorlatlal bíró, jóírásu fiatal

# irodatisztet

azonnal alkalmazunk. 4497

## Spitz Testvérek

fa- és terménykereskedése  
Zám, (Hunyadmegye.)

# PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövés előmozdításra a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 461

6 üveget ingyen láda és csomagolásban bérmentve küld

# FÖLDES KELEMEN

gyógyszertára ABAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalma lanságáért teljes garanciát vállalok.

## Értesítés.

A v. b. Krigler Adolf órás és ékszerész esődraktárát megvettem és az összes áruk u. m. **valódi 14 kar. arany és ezüst tárgyak, zseb és fali órák** mig a készlet tart a **legjutányonyosabb árban kaphatók.**

14 kar. arany gyűrűk és függők **4 koronától** kezdve, női és férfi zsebórák **4 koronától** kezdve, valamint a legszebb harangütő inga-órák a legjutányonyosabb árban.

## Deutsch Jzidor órás és ékszerész,

Telefon 438. szám.

Weltzer János-utca minorita palota.

Telefon 438. szám.

Az üzleti berendezés valamint egy 3-as pénzszekrény jutányos áron eladó. 4499

## APRÓ HIRDETÉSEK.

## A Kinek

Ismeretség híján

házasárra,  
nevelőre,  
üzletvezetőre,  
könyvelőre,  
segédre,  
ispánra,  
gazdatisztára,  
kulcsárra,  
viuczellőre,  
kertészre,kulcsárra,  
gazdasszóra,  
szakácsnőre,  
szobaleányra,  
házi- vagy  
irodaszolgára  
pénzbeszedőre,  
házmesterre,  
stb.-re  
van szüksége,

## AKI

bérbeadni kíván

birtokot,  
házat,  
vadászterületet,kocsit,  
lovat,  
halászatot,  
stb.

## AKI

eladni kíván

birtort,  
zongorát,  
bort,  
gyümölcsöt,  
gabonát,üzletet,  
műhelyt,  
lakást, stb.  
vagy

## AKI

mlüdezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

## AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekező, ha az

## "ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

## Luxenburg gróf,

Lehár Ferenc nagyszerű operettje 2 füzet és 8 K-ért kapható Ingusz I. és Fia zeneműkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 173

## Paulisi tor

fehér 1908. évi 70 hktl., 1909. évi 50 hktl. eladó Ghiuchia Emilia urnőnél Lippa, Uri-utca 898. h. sz. 4438

## Eladó ház Lippán,

Uri-utca 897. sz. alatt szabad kézből eladó. Értekezhetni Ghiuchia Emilia urnőnél Lippán, Uri-utca. 4434

## Sibamáját

veszek legmagasabb áron. Schwartz Gábor "Vadász"-kávéház, Szent-Pál-utca 13-ik szám, a zsidó templom mellett. 4861

## Joinal "Világlapját"

számonként 24 fillér vagy bérletben összes kedvezményekkel, eredeti árban házhoz szállítom. — 100.000 kötetes kölcsönkönyvtáram minden jelentékeny új művel bővítvő. Krausz Paulin, Színházépület. 8241

## Azonnal kiadó

egy 2 szobás modern lakás erkélyvel, konyhával, előszobával, fürdőszobával stb. melléképítményekkel. Bővebbet Ziffer Sándornál, Szabadság-tér 16. 4480

## Egy csinosan butorozott

szoba azonnal kiadó. Weitzer János-utca 14., I. em. ajtó 10. 4516

## Veszek tudományos könyveket,

szépirodalmi műveket és egész könyvtárakat, szintegy hangjegyeket is a legmagasabb áron. Az összes zsebalaku albumok, melyek 25-30 korona értékű legkiválóbb hangjegyeket tartalmaznak, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Arad. 8911

## Üzletvezető,

ki fűszer, vas- és rövidáru szakmában teljes jártassággal bír és kellő óvadékkal rendelkezik, román nyelvet bírja, egy vidéki fogasztási szövetkezetbe kerestetik. Ajánlatok "M megbízható" jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek. 4819

## Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és varrógép szakszerű javítóműhely Arad, Weitzer J-utca 2. (Minorita-palota.) 3011

6375—909. tkvi sz.

## Póthirdetmény.

A világosi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint az Öszter János újszentannai lakos végrehajtónak Mayer Katalin Gruber Jakabné világosi lakos végrehajtást szenvedett elleni 315 korona s jár. iránti végrehajtási ügyében az 5334—909. sz. a kibocsátott árverési hirdetményben a világosi 4491. sz. tjkvben A + 1. sor. 613—614/b. hrsz. és 802. dísz. beltelkes házra 1792 kor. kikiáltási árban a világosi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság hiv. helyiségében 1909. évi december hó 20-ik napjának délelőtti 9 órájára kitűzött árverés az 1881: LX. t.-cz. 167. § a alapján a világosi takarékpénztár r. t. végrehajtató érdekében is 2600 korona tökélovetelés s járulékal kielégítése végett megtartatni fog. Kelt Világoson, 1909. november hó 11. napján.

A világosi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Povolni,

kir. járásbíró.

4498

## Nagymennyiségű

## pléh-pánt

és

## maculatura

jutányos áron

## eladó.

Figyelem a cégre!

## Figyelem a cégre!

## Nagy karácsonyi kiállítás

már megkezdődött

## Reich El.

színházi versenyháztában Szabadság-szoborral szemben. 4478

Külön átalakított helyiségében a vevő közönség legnagyobb kényelmére gyermekjátékokban és dísz tárgyakban az időnyre óriási választék még soha nem létezett árakban, 5, 16, 25, 45 és 90-es csoportokban beosztva.

Zajékozául egy rövid kivonattal szolgálók a t. vevőközönségnek:

## 25-ös csoport:

Óra szerkezettel, vonat, automobil bohóc, omnibus, zenélő doboz, nickel vasaló, zongora 8 billentyűvel, elszakíthatatlan képeskönyv, mesés könyvek, hegedűk, szobabútorok, konyhaeszközök, vas katonák, törhetetlen celluloid rabák, varázs doboz táncoló figurával, stb. stb.

## 45-ös csoport:

Felhuzható óra szerkezettel, villanyos kocsis felső vezetékkel, automobil sines vonatkocsikkal, erőművész, bohóc és minden fajta állatok motoros omnibusz, gőzhajók, gummibabák, kettős huzható nyul, huzható bohócok, kézinyomdák, Laterna Magicák, gőzgépek, képes kockák 12 kockával, kőépítő szerkevény, számoló gép, fel-szrófolható doboz, stb.

## 90-es csoport:

Huzható állatok jószágborrel bevonva, nagy bárányok hanggal, törhetetlen lovas katonák és állatok maschéból, felszerelt vázák, Richter szerkevények kőből, lombfűrész garnitúr, kemény Schack-figura zárható táblával, csont dominó 45 kővel és sok 100 és 100 más cikk.

Mozgékony francia babák törhetetlen testtel.

Karácsonyi díszekben óriási választék. Gramophon nagy kiállításban, acél hanggal már 9 fttól kezdve; óriási választék kettős lemezekben már 1.15 kr.

Híntalovak minden létező nagyságban már 1 forinttól kezdve.

## Dísz tárgyak:

Képes-lap album plüszből 45 krtól, emlékkönyv plüszből 25 krtól, varró cset-ták, aufsatz 6 tányérral 90 kr., pálinkás-készlet 45 kr., mosdó, étkező-, kávé és theás készletekben óriási választék, börtárcák, virágvázák, órák, márvány állványok, dísz asztalkák, dohányzó-készlet bronzból.

China-ezüst tárgyakban alkalmi vétel. Férfi selyem ernyők ottoman széllel 1 f. 70 kr. és még számtalan itt fel nem sorolt cikkek. — Gyermekkoscsik óriási választékban már 4-50 kr.-tól kezdve.

Minden vevőnek ingyen fénykép nagytítás.

Figyelem a cégre!

34750—1909.

## Hirdetmény.

Értesítjük a földtulajdonosokat, hogy a megváltozott miveltési ágtában talált földek és kertek osztályba sorozása befejeztetett, az erről szerkesztett jegyzék 1909. november 7-től december 7-ig terjedő 30 napon át a városházán a kataszteri nyilvántartó hivatalában közszemlére van kitéve.

A netán sérelmesnek vélt sorozás ellen az érdekeltek felszólalásait a kataszteri nyilvántartónál szóval vagy írásban bejelentetik a közszemle ideje alatt.

Arad, 1909. november 6.

A városi tanács.

## Nyomdánkban

egy ügyes

## kifutó fiú

azonnal

felvétetik.

Tényleg olcsóbb a

## szén!

amennyiben 5 métermázsá vételnél plombázott zsákokban hazaszálítva kap kitűnően égő, nagy hőfoku kőszén métermázsánként

2 kor. 80 fillérért

Engel Gyulánál

Miksa-utca 4026

Telefon szám 521.

## Ertesítés!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy jóhírnévnek örvendő 4211

## szücs üzletem

Szabadság tér 17. sz. alól, Hal-tér 13. sz. alá

## helyeztem át.

Rendeléseket, javításokat, a legújabb divatnak megfelelően jutányos áron készítek, úgy nyári megóvást elvállalok. A n. é. közönség szives pártfogását kérem teljes tisztelettel

Beregszászy Lajos,

szücsmester, Hal-tér 13.

## Figyelem a cégre!